

Ministarstvo
finansija

Adresa: Ul.Stanka Dragojevića br.2
81000 Podgorica Crna Gora
www.mif.gov.me

Br: 05-02-040/25-23251/4

Podgorica, 24.07.2025.godine

Za: MINISTARSTVO PROSVJETE, NAUKE I INOVACIJA, Vaka Đurovića b.b, Podgorica

gospođi, prof. dr Anđeli Jakšić-Stojanović, ministarki

Predmet: Mišljenje na Predlog plana implementacije pametne specijalizacije u Crnoj Gori za 2025.godinu

Veza: Vaš akt br. 13/2-633/25-5986 od 12.06. 2025. godine i dopuna od 23.07.2025. godine

Poštovana gospođo Jakšić-Stojanović,

Povodom *Predloga plana implementacije pametne specijalizacije u Crnoj Gori za 2025.godinu*, Ministarstvo finansija daje sledeće:

MIŠLJENJE

Na tekst Predloga plana i pripremljeni Izveštaj o analizi uticaja propisa, sa aspekta implikacija na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

Dostavljenim Planom održava se kontinuitet aktivnosti između implementacije prvog strateškog ciklusa koji se završio 2024.godine i usvajanja nove Strategije pametne specijalizacije 2026-2031. godine.

U Izveštaju o analizi uticaja propisa navedeno je da za implementaciju dostavljenog Plana u 2025.godini je predviđeno 39,63 mil.€ i to: 13,87 mil.€ iz budžeta Crne Gore; 6,50 mil.€ iz EU fondova; 11,25 mil.€ iz kredita (Razvojna banka); 5,50 mil.€ iz Programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore; 1,31 mil.€ iz privatnog sektora 0,38 mil.€ iz donacija i 0,25 mil.€ iz ostalih izvora.

Sredstva potrebna iz budžeta u iznosu od 13,87 mil.€ obezbijeđena su Zakonom o budžetu Crne Gore za 2025. godinu kod sledećih potrošačkih jedinica: Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija - 6,49 mil.€; Ministarstva ekonomskog razvoja - 3,54 mil.€; Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede - 2,62 mil.€; Ministarstva finansija - 0,13 mil.€; Nacionalne turističke organizacije 1,00 mil.€ i Ministarstva javne uprave u iznosu od 0,10 mil.€.

Pomenuta sredstva u iznosu od 6,49 mil.€ kod Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija, raspoređena su Zakonom o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, na sledeće aktivnosti: Nacionalni i međunarodni programi i projekti u iznosu od 1,80 mil.€, Podrška Fondu za inovacije 2.40 mil.€, Podrška razvoju inovacione strukture u iznosu od 1,53 mil.€, Podrška realizaciji inovativnih projekata po osnovu ranijih konkursa u iznosu 0,28 mil.€, Novi programi i konkursi za nauku i istraživanje - 0,16 mil.€, Podrška realizaciji inovativnih projekata po osnovu novih konkursa u iznosu 0,25 mil.€, Funkcionisanje okvira za implementaciju pametne specijalizacije u iznosu od 0,08 mil.€

Shodno navedenom, Ministarstvo finansija, sa aspekta budžeta, nema primjedbi na dostavljeni Plan implementacije pametne specijalizacije u Crnoj Gori za 2025.godinu

Takođe, s obzirom da se radi o udruživanju finansijskih sredstava iz različitih izvora, ukazujemo da je implementaciju aktivnosti definisanih Planom potrebno uskladiti sa stepenom ostvarenja sredstava iz predviđenih izvora.

Dodatno, upućujemo na odredbe Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti član 40, kojim se uređuje da ugovorene obaveze moraju biti usklađene sa planiranim i odobrenim sredstvima, kao i da je budžetski izvršilac odgovoran za zakonito korišćenje sredstava odobrenih potrošačkoj jedinici.

S poštovanjem,

MINISTAR
Novica Vuković

Ministarstvo
prosvjete, nauke
i inovacija

PLAN IMPLEMENTACIJE PAMETNE SPECIJALIZACIJE U CRNOJ GORI

ZA 2025. GODINU

UVOD

Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija je, u skladu sa Programom rada Vlade Crne Gore za 2025. godinu¹, pripremilo prelazni Plan implementacije za sprovođenje Strategije pametne specijalizacije u Crnoj Gori, do usvajanja novog strateškog dokumenta. Polazna osnova za pripremu Plana implementacije za 2025. godinu bio je Završni izvještaj o sprovođenju Strategije pametne specijalizacije Crne Gore 2019-2024 (uključujući Operativni program za implementaciju strategije pametne specijalizacije Crne Gore 2021-2024 sa Akcionim planom za 2023-2024)².

Priprema Plana implementacije za 2025. godinu podrazumijeva održavanje kontinuiteta aktivnosti utvrđenih prethodnim akcionim planovima za sprovođenje Strategije pametne specijalizacije (S3) uz njihovo eventualno unapređenje i dodavanje novih aktivnosti koje se relevantne s aspekta S3, a biće sprovedene u 2025. godini. Riječ je o jednoj od ključnih aktivnosti kojom se obezbjeđuje kontinuitet sprovođenja Strategije pametne specijalizacije Crne Gore u prelaznom periodu između završetka implementacije prvog strateškog ciklusa pametne specijalizacije u Crnoj Gori, koji je obuhvatao period 2019–2024 i usvajanja nove Strategije pametne specijalizacije za period 2026–2031. Ovaj prelazni plan ima za cilj da objedini završne aktivnosti prethodnog strateškog ciklusa, obuhvati preporuke iz sprovedene ex-post evaluacije, kao i da podrži tehničku i organizacionu pripremu nove strategije u skladu sa metodologijom Zajedničkog istraživačkog centra Evropske komisije (JRC).

Ključne smjernice za pripremu Plana implementacije za 2025. godinu obuhvataju:

- Održavanje kontinuiteta sa ranije usvojenim akcionim planovima kroz realizaciju postojećih, još važećih mjera podrške,
- Unapređenje instrumenata podrške na osnovu naučenih lekcija i rezultata evaluacije S3 2019–2024,
- Priprema nove S3 strategije kroz uključivanje relevantnih aktera (quadruple helix), izradu analitičke podloge i definisanje prioriternih domena,
- Usklađivanje sa EU praksom i zahtjevima za finansiranje iz budućih IPA i strukturnih fondova.

Tokom 2025. godine biće realizovane tri ključne grupe aktivnosti:

- Organizacija ex post eksterne evaluacije Strategije S3 2019–2024 i priprema Završnog izvještaja o sprovođenju Strategije pametne specijalizacije Crne Gore 2019-2024 (uključujući Operativni program za implementaciju Strategije pametne specijalizacije Crne Gore 2021-2024), sa preporukama;
- Sprovođenje tekućih instrumenata podrške kroz formulisanje preporuka za budući strateški okvir; i
- Priprema nove Strategije pametne specijalizacije (2026–2031), uključujući konsultativni proces, sektorske analize i izradu nacrt dokumenta.

Na ovaj način, prelazni Plan implementacije za 2025. godinu omogućava programski i institucionalni kontinuitet sprovođenja koncepta pametne specijalizacije u Crnoj Gori, doprinosi pripremnim aktivnostima za novu Strategiju pametne specijalizacije i doprinosi većoj efektivnosti javnih politika u oblasti inovacija, istraživanja i pametne specijalizacije.

¹ <https://wapi.gov.me/download-preview/ebb3d686-4881-4c32-9479-826a1d63f4c1?version=1.0>

² U dajem tekstu Završni Izvještaj S3 2019-2024

Kada je u pitanju stepen realizacije akcionih planova, za dvogodišnji period 2019-2020. realizacija je na nivou od 60% , za period 2021-2022 65% , dok za period 2023-2024 kumulativno iznosi 73,6% . Kumulativno posmatrano, u periodu 2019-2024.

U periodu od 2019. do 2024. godine, za implementaciju Strategije pametne specijalizacije Crne Gore planirano je ukupno 186,56 miliona eura, dok je realizovano 167,97 miliona eura, što predstavlja visoku realizaciju od 90,05%. Najveći dio sredstava obezbijeđen je iz nacionalnog budžeta (42,12%), zatim iz EU programa (27,23%), kredita (26,39%), dok je ostatak došao iz donatorskih programa (2,01%) i privatnog sektora (2,26%). Ovakav obim finansiranja i struktura izvora jasno ukazuju na snažnu posvećenost države sprovođenju koncepta pametne specijalizacije i stvaranju održivog inovacionog ekosistema, uprkos izazovima i institucionalnim ograničenjima.

Metodologija S3 podrazumijeva konsultacije sva četiri sektora (državna uprava, nauka, privreda i civilni sektor), koje se tokom implementacije sprovode putem mehanizma tzv. inovacionih radnih grupa (IRG). Ove grupe formirane su da bi pružile operativnu podršku Savjetu za inovacije i pametnu specijalizaciju u primjeni Strategije pametne specijalizacije u Crnoj Gori, za tri vertikalne i jednu horizontalnu prioritetnu oblast S3: „Održiva poljoprivreda i lanac vrijednosti hrane”, „Energija i održiva životna sredina”, „Održivi i zdravstveni turizam” i „Informaciono-komunikacione tehnologije”. U periodu oktobar - decembar 2024, IRG obavile su niz konsultacija i analiza i kao rezultat tih aktivnosti formirale su komentare na aktivnosti koje su bile utvrđene Akcionim planom za period 2023-2024 i predložile set novih aktivnosti, za koje postoji konsenzus šireg dijela zajednice da trebaju biti uključene za period 2025. godine tokom kojeg je u proces izrade nove Strategije pametne specijalizacije 2026-2031 u toku. Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija je predmetne predloge uputilo na izjašnjenje nadležnim institucijama tokom aprila 2025. godine i koordiniralo konsultacije aktera do početka juna 2025. godine. Početkom juna 2025. godine Nacrt Plana poslat na komentare. Predmetni dokument je na ovaj način pripremljen i usaglašen sa predstavnicima relevantnih ministarstava, Međuinstitucionalnom S3 grupom, Savjetom za inovacije i pametnu specijalizaciju, inovacionom infrastrukturu u Crnoj Gori i drugim relevantnim akterima, te je proces koordinacije potrebnih informacija neophodnih za pripremu Plana finalizovan zaključno sa 20. junom 2025. godine.

Strategija pametne specijalizacije Crne Gore 2019-2024 sadrži **pet (5) strateških ciljeva**, dok je Operativnim programom za sprovođenje Strategije pametne specijalizacije 2021-2024 utvrđeno **dvanaest (12) operativnih ciljeva** za sprovođenje utvrđenih strateških, a koji su predstavljeni kako slijedi:

- Strateški cilj 1: Poboljšanje izvrsnosti i relevantnosti naučnoistraživačkih aktivnosti;
 - OC 1.1. Jačanje istraživačkih kapaciteta koji pripadaju fokusnim oblastima i tehnologijama identifikovanim u S3,
- Strateški cilj 2: Jačanje ljudskih resursa u oblasti istraživanja i inovacija;
 - OC 2.1. Jačanje ljudskih resursa u oblasti istraživanja i inovacija,
- Strateški cilj 3: Poboljšanje saradnje u okviru sistema inovacija;
 - OC 3.1. Jačanje saradnje aktera u sistemu inovacija sa fokusom na saradnji nauke i privrede,
 - OC 3.2. Jačanje inovacione infrastrukture,
 - OC 3.3. Unapređenje destinacionog menadžmenta i saradnje između ciljnih grupa u oblasti Održivog i zdravstvenog turizma,
- Strateški cilj 4: Podrška inovativnim aktivnostima u privrednom sektoru;
 - OC 4.1. Stvaranje uslova za uspostavljanje klaster inicijativa i njihovu transformaciju u održive klastere,
 - OC 4.2. Stimulisanje razvoja inovativnih startapova,

- OC 4.3. Stimulisanje inovacionih aktivnosti MMSP,
- OC 4.4. Jačanje međunarodne konkurentnosti MMSP,
- OC 4.5. Snažnije povezivanje industrijskog razvoja sa S3, i
- Strateški cilj 5: Poboljšanje okvirnih uslova za inovativni ekosistem;
 - OC 5.1. Unapređenje implementacionog okvira za inovacije i S3,
 - OC 5.2. Promocija značaja inovacija sa fokusom na informisanje šire javnosti i privrede.

Za realizaciju Plana implementacije planirano je **39.062.730,29 €** .

U nastavku je dat pregled planiranih sredstava za realizaciju Plana implementacije za 2025. u odnosu na pet strateških ciljeva. Prikazana su sredstva koja su planirana za sprovođenje istog, kao i udio podrške po strateškom cilju.

Strateški cilj (SC)	Sredstva planirana za sprovođenje SC-a (EUR)	Udio podrške po SC
Strateški cilj 1: Poboljšanje izvrsnosti i relevantnosti naučnoistraživačkih aktivnosti	1.314.000,00 €	3.36 %
Strateški cilj 2: Jačanje ljudskih resursa u oblasti istraživanja i inovacija	2.260.000,00 €	5.79 %
Strateški cilj 3: Poboljšanje saradnje u okviru sistema inovacija	6.047.872,90 €	15.48 %
Strateški cilj 4: Podrška inovativnim aktivnostima u privrednom sektoru	29.124.457,39 €	74.56 %
Strateški cilj 5: Poboljšanje okvirnih uslova za inovativni ekosistem	316.400,00 €	0.81 %
UKUPNO	39.062.730,29 €	100%

Tabela 1: Planirana sredstva za realizaciju Plana implementacije S3

U tabeli 2 u nastavku prikazana su sredstva za realizaciju Plana implementacije razvrstana prema izvorima finansiranja

Izvori finansiranja	Iznosi	Učešće
Nacionalni budžet	13.874.957,29 €	40%
EU fondovi	6.495.623,00 €	16%
Donatori	381.140,00 €	1%
Privatni sektor	1.310.610,00 €	3%
Kredit	11.250.000,00 €	27%
Program ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore:	5.500.000,00 €	13%
Ostalo	250.400,00 €	<1%
UKUPNO	39.062.730,29 €	100%

Tabela 2: Izvori finansiranja

Struktura Plana implementacije prati arhitekturu strateških i operativnih ciljeva koji su utvrđeni u Strategiji pametne specijalizacije Crne Gore 2019-2024 i pratećem Operativnom programu 2021-2024, kako bi se omogućio sistematičan pristup sprovođenju mjera usmjerenih na jačanje inovacionih kapaciteta Crne Gore i obezbijedilo olakšano izvještavanje i izrada uporednih analiza. Tako Plan implementacije sadrži 48 aktivnosti reaspođenih u okviru 5 strateških i 12 operativnih ciljeva.

Prvi strateški cilj odnosi se na poboljšanje izvrsnosti i relevantnosti naučnoistraživačkih aktivnosti, a u okviru njega definisan je jedan operativni cilj, koji uključuje tri aktivnosti usmjerene na jačanje istraživačkih kapaciteta u oblastima identifikovanim kroz S3 proces.

Drugi strateški cilj fokusira se na razvoj i jačanje ljudskih resursa u oblasti istraživanja i inovacija. I ovaj cilj obuhvata jedan operativni cilj, kroz koji je planirano sprovođenje pet aktivnosti koje doprinose unapređenju kompetencija i povećanju broja istraživača i stručnjaka uključenih u inovacione procese.

Treći strateški cilj stavlja fokus na unapređenje saradnje među akterima u inovacionom sistemu. Kroz tri operativna cilja koji čine ovaj segment plana, predviđeno je ukupno deset aktivnosti, usmjerenih na jačanje međusektorske saradnje, posebno između naučnoistraživačkih institucija i privrede, ali i na razvoj inovacione infrastrukture i unapređenje saradnje u sektoru održivog i zdravstvenog turizma.

Četvrti strateški cilj, koji obuhvata najširi spektar intervencija, sastoji se od pet operativnih ciljeva i obuhvata čak 22 aktivnosti. Ove mjere su fokusirane na osnaživanje inovativnih kapaciteta privrednog sektora, podsticanje razvoja startupova i klastera, jačanje konkurentnosti malih i srednjih preduzeća, kao i snažnije povezivanje industrijskog razvoja sa prioritetnim oblastima pametne specijalizacije.

Peti strateški cilj usmjeren je na stvaranje povoljnog institucionalnog i regulatornog okruženja za inovacije. Obuhvata dva operativna cilja kroz koje će se sprovesti osam aktivnosti koje za cilj imaju unapređenje implementacionog okvira za inovacije i S3, kao i promociju značaja inovacija među širom javnošću i u privrednom sektoru.

Ovakva raspodjela aktivnosti po strateškim i operativnim ciljevima osigurava fokusirano, efikasno i koordinisano sprovođenje Plana, usmjerenog na postizanje mjerljivih rezultata i dugoročni razvoj inovacionog ekosistema Crne Gore.

Detaljan pregled gore navedenog sa prikazanim budžetom razvrstanim po strateškim i operativnim ciljevima nalazi se u tabeli 3.

STRATEŠKI CILJ	Ukupno aktivnosti po SC	Operativni cilj	Ukupno aktivnosti po OC	Budžet
Strateški cilj 1: Poboljšanje izvrsnosti i relevantnosti naučnoistraživačkih aktivnosti	3	OC 1.1. Jačanje istraživačkih kapaciteta koji pripadaju fokusnim oblastima i tehnologijama identifikovanim u S3	3	1.314.000,00 €
Strateški cilj 2: Jačanje ljudskih resursa u oblasti istraživanja i inovacija	5	OC 2.1. Jačanje ljudskih resursa u oblasti istraživanja i inovacija	5	2.260.000,00 €
Strateški cilj 3: Poboljšanje saradnje u okviru sistema inovacija	10	OC 3.1. Jačanje saradnje aktera u sistemu inovacija sa fokusom na saradnji nauke i privrede,	4	2.689.192,90 €
		OC 3.2. Jačanje inovacione infrastrukture	4	1.810.000,00 €
		OC 3.3. Unapređenje destinacionog menadžmenta i saradnje između ciljnih grupa u oblasti Održivog i zdravstvenog turizma	2	1.548.680,00 €
Strateški cilj 4: Podrška inovativnim aktivnostima u privrednom sektoru	22	OC 4.1. Stvaranje uslova za uspostavljanje klaster inicijativa i njihovu transformaciju u održive klastere	3	570.557,39 €
		OC 4.2. Stimulisanje razvoja inovativnih startupova,	4	1.948.900,00 €
		OC 4.3. Stimulisanje inovacionih aktivnosti MMSP	8	21.905.000,00 €
		OC 4.4. Jačanje međunarodne konkurentnosti MMSP	4	700.000,00 €
		OC 4.5. Snažnije povezivanje industrijskog razvoja sa S3	3	4.000.000,00 €
Strateški cilj 5: Poboljšanje okvirnih uslova za inovativni ekosistem	8	OC 5.1. Unapređenje implementacionog okvira za inovacije i S3,	4	131.000,00 €
		OC 5.2. Promocija značaja inovacija sa fokusom na informisanje šire javnosti i privrede.	4	185.400,00 €
UKUPNO	48	/	48	39.062.730,29 €

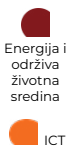
Tabela 3: Pregled budžeta po strateškim i operativnim ciljevima

TABELA - PLAN IMPLEMENTACIJE PAMETNE SPECIJALIZACIJE U CRNOJ GORI ZA 2025. GODINU

Strateški cilj 1 - Strategije pametne specijalizaci- je (S3)	Poboljšanje izvrsnosti i relevantnosti naučnoistraživačkih aktivnosti								
Operativni cilj 1.1.	Jačanje istraživačkih kapaciteta koji pripadaju fokusnim oblastima i tehnologijama identifikovanim u S3								
Indikator učinka Porast broja nacionalnih programa/ aktivnosti podrške istraživanjima i razvoju Izvor: MPNI, MPŠV, MZ	Početna vrijednost 2024. Povećanje od 7,14% u odnosu na 2023. 30 projekata istraživanja i razvoja						Očekivana vrijednost 2025. Povećanje od 10% u odnosu na 2024.		
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1.1.	S3, ME PRIORI TETNI SEKTOR	Indikator rezultata za 2024-2025	Rodno senzitivna statistika (gdje je primjenjivo)	Na- dležne insti- tucije	Datum početka aktivnosti	Datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025	Izvor finansiranja za 2025	Napomene
1.1.1. Realizacija Programa istraživačkih gantova za podsticanje izvrsnosti		Polazni indikator 2024: Usvojen Program istraživačkih grantova za podsticanje izvrsnosti Raspisan i realizovan Javni kokurs za dodjelu grantova za podsticanje izvrsnosti Ciljni indikator 2025: Realizovan proces eksterne evaluacije prijava Završen proces ugovaranja istraživačkih grantova Broj dodijeljenih grantova	Preporučuje se praćenje rodno senzitivne statistike	MPNI	I kvartal 2025	IV kvartal 2025	900.000,00 €	900.000,00 € Nacionalni budžet tbd Privatni sektor	Org.kod 40701 MPNI Program 19 040 Razvoj nauke i tehnologije Potprogram 19 040 001 Naučnoistraživačka djelatnost Aktivnost 19 040 001 001 Nacionalni i međunarodni programi i projekti 431-9 Ostali transferi institucijama
1.1.2. Podrška učesnicima istraživača/ istraživačica u međunarod- nim inicijativama		Broj bilateralnih i multilateralnih i međunarodnih naučnoistraživačkih projekata početna 2024: 46 Očekivana vrijednost za 2025: 50 Broj uključenih istraživača/ica i studenata/inja u 2024: 184 M: 78 Ž: 107	Broj uključenih istraživača/ ica i studenata/ inja u 2024: 184 M: 78 Ž: 107	MPNI, Univer- ziteti	I kvartal 2025	IV kvartal 2025	264.000,00 €	Budžet MPNI	-
3.1.3. Očuvanje autohtonih genetičkih resursa u poljoprivredi	 Održiva poljoprivreda i lanac vrijednosti hrane	Broj podržanih projekata Polazna vrijednost 2024: 89 Ciljna vrijednost 2025: 100	Preporučuje se praćenje rodno senzitivne statistike	MPŠV	I kvartal 2025	IV kvartal 2025	150.000,00 €	Nacionalni budžet	-

Strateški cilj 2 - Strategije pametne specijalizacije (S3)		Jačanje ljudskih resursa u oblasti istraživanja i inovacija							
Operativni cilj 2.1.		Jačanje S3 vještina							
Indikator učinka Globalni indeks inovacija (GII)	Izvor: Svjetska organizacija za intelektualnu svojinu (WIPO)	Komponenta 6 – Vještine		Početna vrijednost 2024 74 https://www.wipo.int/web-publications/global-innovation-index-2024/en/			Očekivana vrijednost 2025 59		
		Komponenta – Ljudski resursi i istraživanja							
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 2.1.	S3 ME PRIORITETNI SEKTOR	Indikator rezultata za period 2024-2025	Rodno senzitivna statistika	Nadležne institucije	Datum početka aktivnosti	Datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025	Izvori finansiranja za 2025	Napomene
2.1.1. Podrška studentima doktorskih studija		Broj dodijeljenih stipendija za doktorska istraživanja Polazni indikator 2024: 34 Ciljni indikator 2025: 35	Rodno senzitivna statistika - stipendisti/ stipendistkinje Polazni indikator 2024: 57% žena i 43% muškaraca Ciljni indikator 2025: Na nivou 2024.	MPNI	I kvartal 2025	IV kvartal 2025	635.000,00 €	Nacionalni budžet	-
2.1.2. Priprema i raspisivanje IPA III grant šeme za mobilnost istraživača u zelenom i digitalnom sektoru	 Energija i održiva životna sredina ICT	Polazni kriterijum 2024: Odobren Akcioni dokument 2024 (IPA III) Ciljni indikator 2025: Izrađen Priručnik za aplikante za grant šemu Objavljen Poziv za grant šemu	Preporučuje se praćenje rodno senzitivnih podataka	MPNI MF – CFCEU, Fond za inovacije Crne Gore	I kvartal 2025	I/II kvartal 2026	1.180.000,00 € 230.000,00 €	1.062.000,00 € EU (IPA) 118.000,00 € Nacionalni budžet Procjena ulaganja privatnog sektora – sufinansiranje MMSP 230.000,00 € (minimum 20% kofinansiranje)	-
2.1.3. Edukativni programi u S3 oblastima		Broj odobrenih projekata Polazni indikator 2024: 17 Ciljni indikator: 15	Rodno senzitivna statistika: Polazni indikator 2024: 11 rukovodilaca projekata i 6 rukovoditeljski projekta Članovi timova: 38 muškaraca i 42 žene Ciljni indikator 2025: Održati rodni balans u projektima	Fond za inovacije Crne Gore, MPNI	II kvartal 2025	IV kvartal 2025	150.000,00 € 30.000,00 €	150.000,00 € Nacionalni budžet Procjena ulaganja privatnog sektora – sufinansiranje MMSP 30.000,00 € (sufinansirane MMSP nije obavezno)	Org.kod 40701 MPNI Program 15 037 Inovacije i tehnološki razvoj Potprogram 15 037 003 Podrška razvoju inovacione infrastrukture i inovacioni programi Fonda za inovacije Aktivnost 15 037 003 002 Podrška Fonda za inovacije 431-9 Ostali transferi institucijam
2.1.4. Program obuka za vršenje energetske pregleda zgrada	 Energija i održiva životna sredina	Ciljani 2025: Održana obuka za vršenje energetske pregleda zgrada Broj polaznika Ciljani 2025: 30	Broj polaznika/ polaznica	UCG - Mašinski fakultet Partneri: MEIR	III kvartal 2025	I kvartal 2026	N/A	Organizacija obuke će se finansirati iz naknada učesnika	Edukacija stručnih lica u ovoj oblasti je važan element za uspostavljanje sistema sertifikovanja energetske karakteristika zgrada, a što će biti jedna od ključnih aktivnosti Ministarstva energetike i rudarstva u ovoj oblasti u 2025.godini. Univerzitet Crne Gore je izrazio spremnost da se ovaj program obuke nastavi i u narednom periodu, s obzirom na iskazano interesovanje stručne javnosti. Planirano je da Poziv za podnošenje prijave za pohađanje predmetne obuke bude objavljen u četvrtom kvartalu ove godine, nakon čega će u prvom kvartalu 2026.godine biti realizovan i dio programa koji se odnosi na obuku za kandidate koji ispunjavaju propisane uslove za učešće u programu obuke, a nakon pregleda i evaluacije svih prijava.
2.1.5. Podrška mentoring uslugama		Broj preduzeća korisnika mentoring usluga: Polazna vrijednost 2024: 20 Ciljna vrijednost 2025: 20	Preporučuje se praćenje rodno senzitivnih podataka. Polazna vrijednost 2024: 13 preduzeća u vlasništvu žena Ciljna vrijednost 2025: 10	MER	II kvartal 2025	IV kvartal 2025	35.000,00 €	35.000,00 € Nacionalni budžet (MER)	Program mentoringa se sprovodi u skladu sa Sporazumom o saradnji potpisanim sa Japanskom agencijom za međunarodnu saradnju-JICA.

Strateški cilj 3 - Strategije pametne specijalizacije (S3)		Poboljšanje saradnje u okviru sistema inovacija							
Operativni cilj 3.1.		Jačanje saradnje aktera u sistemu inovacija sa fokusom na saradnji nauke i privrede							
Indikator učinka Povećanje broja uspostavljenih partnerstava u sistemu inovacija, sa posebnim fokusom na partnerstvo nauka-privreda Izvor: MPNI, Fond za inovacije Crne Gore, ostali partneri		Početna vrijednost 2024 6 novih projekata				Očekivana vrijednost 2025 Povećanje 50% u odnosu na 2024. godinu			
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3.1.		Indikator rezultata za period 2024-2025	Rodno senzitivna statistika	Nadležne institucije	Datum početka aktivnosti	Datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025	Izvori finansiranja za 2025	Napomene
3.1.1. Podrška za kolaborativne grantove za inovativne projekte	 	Polazni indikator 2024: 6 odobrenih projekata u 2024. Ciljni indikator 2025: Održavanje kontinuiteta procesa praćenja odobrenih projekata	Preporučuje se praćenje rodno senzitivne statistike. Polazni indikator 2024: 5 rukovodilaca projekata i 11 rukovoditelja projekta. Članovi timova: 18 muškaraca i 16 žena	Fond za inovacije Crne Gore MPNI	I kvartal 2025	IV kvartal 2025	Budžet je prikazan kao ugovoren u izvještaju o realizaciji AP za Operativni program za implementaciju S3 u Crnoj gori za 2024.	U 2025. godini je planirano praćenje sprovođenja grantova koji su ugovoreni u 2024. godini.	Programska linija kolaborativnih grantova sprovodi se svake druge godine. Stoga, naredni javni poziv za kolaborativne grantove očekuje se u 2026. godini.
3.1.2. Grant šema "Podrška implementaciji Strategije pametne specijalizacije kroz projekte"		Broj odobrenih grantova za inovativne projekte: Polazni 2024: 8 (7* raskinut ugovor u iznosu od 120.000,00 € usljed nemogućnosti ugovarača da dostavi bankarsku garanciju) Ciljani 2025: 7 (nastavak realizacije ranije ugovorenih projekata) Broj uspostavljenih partnerstava nauka-privreda kroz odobrene grantove: Polazni 2024: 3 Ciljani 2025: održavanje ranije uspostavljenih 3 partnerstava	Preporučuje se praćenje rodno senzitivne statistike za odobrene projekte. Polazni 2024: 2 Ciljani 2025: 2	MER, MPNI, MIF-CFCU	I kvartal 2025	III kvartal 2025	139,192,90 €	EU sredstva/ fondovi; Nacionalni budžet EU sredstva: 125.973,00 € Nacionalni budžet: 13.219,9 € IPA – Godišnji akcijski program za 2020. godinu	
3.1.3. Dodjela inovacionih vaučera		Broj odobrenih inovacionih vaučera Polazni indikator 2024: 0 Ciljni indikator 2025: 15	Preporučuje se praćenje rodno senzitivne statistike.	Fond za inovacije Crne Gore, MPNI	I kvartal 2025	IV kvartal 2025	150.000,00 €	Nacionalni budžet	Org.kod 40701 MPNI Program 15 037 Inovacije i tehnološki razvoj Potprogram 15 037 003 Podrška razvoju inovacione infrastrukture i inovacioni programi Fonda za inovacije Aktivnost 15 037 003 002 Podrška Fonda za inovacije 431-9 Ostali transferi institucijama
3.1.4. GovTech program podrške – rješavanje izazova kod kompanija iz javnog sektora		Broj odobrenih inovacionih vaučera Polazni indikator 2024: 0 Ciljni indikator 2025: 10	Preporučuje se praćenje rodno senzitivne statistike.	Fond za inovacije Crne Gore	III kvartal 2025	III kvartal 2026	2.000.000,00 € 400.000,00 € 400.000,00 €	2.000.000,00 € Fond za inovacije Crne Gore Procjena ulaganja privatnog sektora – sufinansiranje MMSP (minimum 20% kofinansiranja)	Program ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore. Program GovTech ima za cilj da utiče na značajno ubrzanje digitalne transformacije javnog sektora i uvođenje jednostavnije i efikasnije državne administracije. Ovaj program bi se realizovao prema internim procedurama Fonda i imao bi dvije faze: 1. Prva faza: Kompanije iz javnog sektora kandiduju izazove sa kojima se suočavaju, a za koje na tržištu nije dostupno adekvatno rješenje, a moglo bi se naći kroz neki inovativni pristup i projekat (razvojem potpuno novog rješenja koje ne postoji na tržištu ili adaptacijom postojećeg rješenja prema potrebama javnog preduzeća). 2. Druga faza: Nakon što Fond raspiše poziv sa odabranim izazovima, inovativne kompanije podnose prijave sa inovativnim rješenjima za konkretne izazove, izabrane u prvoj fazi. Na ovaj način bi se podstakla saradnja između javnog sektora i inovativnih kompanija i ponudila u jednoj godini modernizacija minimum 10 usluga koje nudi javni sektor.

Operativni cilj 3.2. Jačanje inovacione infrastrukture									
Indikator učinka 1.Globalni indeks inovacija (GII) Izvor: Svjetska organizacija za intelektualnu svojinu (WIPO)	Komponenta - Infrastruktura	Početna vrijednost 2024 43/132					Očekivana vrijednost 2025 Održati trenutno stanje		
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3.2.	S3,ME PRIORITETNI SEKTOR 	Indikator rezultata za period 2024-2025	Rodno senzitivna statistika	Nadležne institucije	Datum početka aktivnosti	Datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025	Izvor finansiranja za 2025	Napomene
3.2.1. Jačanje programskih i projektnih aktivnosti IPC „Tehnoopolis“ 		Broj organizovanih obuka: Polazni 2024: 73 Ciljani 2025: 90 Broj organizovanih radionica: Polazni 2024: 39 Ciljani 2025: 41	Broj učesnika/ica: Polazni 2024: minimum 2/3 žene Ciljani 2025: minimum 2/3 su žene Broj polaznika/ica: Polazni 2024: minimum 1/3 žene Ciljani 2025: minimum 1/3 žene	IPC Tehnoopolis, MPNI	II kvartal 2025	IV kvartal 2025	975.000,00 €	900.000,00 € Nacionalni budžet 75.000,00 € EU projekti	Org.kod 40701 MPNI Program 15 037 Inovacije i tehnološki razvoj Potprogram 15 037 003 Podrška razvoju inovacione infrastrukture i inovacioni programi Fonda za inovacije Aktivnost 15 037 003 001 Podrška razvoju inovacione infrastrukture 431-9 Ostali transferi institucijama
3.2.2. Unapređenje infrastrukturnih segmenata IPC „Tehnoopolis“ 		Broj unaprijeđenih ili novorazvijenih infrastrukturnih segmenata: Polazni 2024: 10 Ciljani 2025: 13	Nije relevantno	IPC Tehnoopolis, MPNI	II kvartal 2025	IV kvartal 2025	120.000,00 €	120.000,00 € EU projekti	Sredstva za unapređenje infrastrukture prikaza su kod nacionalnog budžeta kod aktivnosti 3.2.1.
3.2.3. Jačanje programskih i projektnih aktivnosti NTP CG 		Ciljana vrijednost 2025: Broj organizovanih događaja 50 Broj razvijenih programa podrške 4 Broj podržanih inovativnih timova 30 Polazna vrijednost 2024: Broj organizovanih događaja 25 Broj razvijenih programa podrške 5 Broj podržanih inovativnih timova 25	Preporučuje se praćenje rodno senzitivne statistike.	NTP CG, MPNI	I kvartal 2025	IV kvartal 2025	700.000,00 €	700.000,00 € Nacionalni budžet 620.000,00 € EU projekti 80.000,00 €	Org.kod 40701 MPNI Program 15 037 Inovacije i tehnološki razvoj Potprogram 15 037 003 Podrška razvoju inovacione infrastrukture i inovacioni programi Fonda za inovacije Aktivnost 15 037 003 001 Podrška razvoju inovacione infrastrukture 431-9 Ostali transferi institucijama
3.2.4. Operacionalizacija Kancelarije za tehnološki transfer 		Polazna vrijednost 2024 Kancelarija za tehnološki transfer uspostavljena na osnovu Memoranduma o razumijevanju potpisanog između Univerziteta Crne Gore, Vlade Crne Gore i Naučno-tehnološkog parka Crne Gore, smještena u Naučno-tehnološkom parku Crne Gore Ciljna vrijednost 2025: Broj organizovanih događaja 12 Broj razvijenih programa podrške 2 Broj podržanih inovativnih timova 12	Preporučuje se praćenje rodno senzitivne statistike.	NTP CG – TTO MPNI	I kvartal 2025	IV kvartal 2025	50.280,48 €	EU projekti 15.000,00 €	Sredstva iz nacionalnog budžeta za rad Kancelarije prikazana su kroz budžet aktivnosti 3.2.3.

Unapređenje destinacionog menadžmenta i saradnje između ciljnih grupa u oblasti Održivog i zdravstvenog turizma									
Operativni cilj 3.3.									
Indikator učinka 1. Prihodi od turizma Izvor: Centralna banka/MER 2. Broj uspostavljenih partnerstava aktera u oblasti održivog i zdravstvenog turizma	Početna vrijednost 2024 1,46 milijardi 5			Očekivana vrijednost 2025 Održati nivo prihoda od turizma na nivou iz 2024. 6					
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3.3.	S3.ME PRIORI TETNI SEKTOR	Indikator rezultata za period 2024-2025	Rodno senzitivna statistika	Nadležne institucije	Datum početka aktivnosti	Datum završeta aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025	Izvor finansiranja za 2025	Napomene
3.3.1. Unapređenje vidljivosti Crne Gore kao destinacije održivog i zdravstvenog turizma	 Održivi i zdravstveni turizam	Broj B2B sastanaka: :10 Ostvarena vrijednost u 2024: 9 Ciljana vrijednost u 2025: 10 Održani sajmovi: Ostvarena vrijednost u 2024: 17 Ciljana vrijednost u 2025: 17 Sprovedene marketing aktivnosti putem digitalnih kanala: Ostvarena vrijednost u 2024: 4 Ciljana vrijednost u 2025: : 5	Muškarci: 6 Žene: 4	NTO Partneri: MT, LTO Projekat UNIDO- Podrška tranziciji ka turističkoj industriji 4.0 u Crnoj Gori pokrenutoj putem digitalnih tehnologija.	I kvartal 2025	IV kvartal 2025	1.298.680,00 €	BUDŽET NTO CG 100.000,00 € BUDŽET NTO CG 400.000,00 € BUDŽET NTO CG 500.000,00 € DONACIJA 298.680,00 €	Učešće predstavnika Min turizma na I akreditovanoj konferenciji zdravstvenog turizma 27-28.februar 2025. god. https://www.bookinghealthinsrpska.com/ Krajem marta 2025. godine, u Beču je potpisan Ugovor za projekat Podrška tranziciji ka turističkoj industriji 4.0 u Crnoj Gori pokrenutoj putem digitalnih tehnologija. Ugovor je potpisan sa UNIDO (Organizacija Ujedinjenih nacija za industrijski razvoj). Projekat će sprovesti UNIDO, a finansiraće ga Ministarstvo ekonomije, turizma i sporta R. Slovenije i Fond za preduzetništvo R. Slovenije. Vrijednost projekta je 298.680,00 eura i cjelokupan iznos je iz donacije. Planirani rok trajanja je 24 mjeseca od dana otpočinjanja projekta. Projekat se bazira na slovenačkom iskustvu u okviru kojeg je vršeno skeniranje kulturne baštine i njen 3D prikaz, uz mogućnost primjene proširene realnosti i ima cilj da digitalno ojača sektor turizma i kulture – kroz inovacije, bolju promociju destinacije, veće uključivanje lokalnih zajednica i pametnu valorizaciju kulturne baštine.
3.3.2. Izada Studije izvodljivosti: Povezivanje zdravstva, turizma, organske proizvodnje, životne sredine i zdravih stilova života na teritoriji crnogorskih opština	 Održivi i zdravstveni turizam	Izrađena Studija izvodljivosti Polazna vrijednost 2024: Pripema studije izvodljivosti Ciljana vrijednost 2025: Izrađena studija izvodljivosti	Nije relevantno	Zajednica opština, Partneri: MZ, MT, MERS, MPŠV, MS, IJZCG	I kvartal 2025	IV kvartal 2025	250.000,00 € Sredstva Zajednice opština	Sredstva Zajednice opština (Ostala sredstva)	-

Strateški cilj 4 - Strategije pametne specijalizacije (S3)	Podrška inovativnim aktivnostima u privrednom sektoru								
Operativni cilj 4.1.	Stvaranje uslova za uspostavljanje klaster inicijativa i njihovu transformaciju u održive klustere								
Indikator učinka		Polazna vrijednost 2024					Očekivana vrijednost 2025		
Broj podržanih projekata		21					25		
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 4.1.	S3, ME PRIORITETNI SEKTOR	Indikator rezultata za period 2024-2025	Rodno senzitivna statistika	Nadležne institucije	Datum početka aktivnosti	Datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025	Izvori finansiranja za 2025	Napomene
4.1.1. Finalizacija projekta podrške klasternoj organizaciji u okviru ICT prioriteta		Broj projekata u kojima učestvuje ICT klaster: Polazni 2024: 10 Ciljani 2025: 12	Nije relevantno.	ICT Cortex MPNI	I kvartal 2025	I kvartal 2025	70.917,39 €	Nacionalni budžet 32.767,39 € Privatni sektor 38.150,00 €	Org.kod 40701 MPNI Program 15 037 Inovacije i tehnološki razvoj Potprogram 15 037 001 Aktivnost 15 037 002 002 Podrška realizaciji inovativnih projekata po osnovu ranijih konkursa 418-1 Subvencije za proizvodnju i pružanje usluga
4.1.2. Podrška klasterkom udruživanju kroz mjere Agrobudžeta ³		Broj dodjeljenih grantova: Polazna vrijednost 2024: 0 Ciljana 2025: 55	Broj učesnika/ica: Polazni 2024: - Ciljani 2025: minimum 50% korisnika grantova žene	MPŠV Projekat GOPA	I kvartal 2025.	IV kvartal 2025.	199.640,00 €	82.460,00 € donatorska sredstva iz Adaptacionog fonda, 82.460,00 € korisnici 34.720,00 € poreske olakšice kroz oslobođanje od PDV	Za 2025. planirano je ukupno 82.460,00 EUR iz grant sredstava Adaptacionog fonda, dok se procijenjena ukupna vrijednost javnog poziva se očekuje oko 200.000,00 € što osim grant sredstava predviđa i učešće korisnika 82.460,00 i dio kroz oslobođanje korisnika od poreza na dodatu vrijednost. Javni poziv za podršku poljoprivrednim proizvođačima (VCF – value chain funds) očekuje se u drugoj polovini godine. Mjera se sprovodi u okviru Komponente 1 - Održivi uslovi života u planinskim područjima), Podkomponente 1.3. - Finansijska podrška adaptivnim aktivnostima.
4.1.3. Podrška za uvođenje inovacija u sektor poljoprivrede		Broj podržanih projekata Polazni indikator 2024: 20 Ciljni indikator 2025: 25	Nije relevantno.	MPŠV	II kvartal 2025	IV kvartal 2025	300.000,00 €	Nacionalni budžet	-

Operativni cilj 4.2.		Stimulisanje razvoja inovativnih startapova							
Indikator učinka			Početna vrijednost 2024.				Očekivana vrijednost 2025.		
Povećanje broja podržanih startap timova Izvor: MPNI, FZI CG			54				Na nivou iz 2024.		
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 4.2.	S3,ME PRIORI TETNI SEKTOR	Indikator rezultata za period 2024-2025	Rodno senzitivna statistika	Nadležne institucije	Datum početka aktivnosti	Datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025	Izvori finansiranja za 2025	Napomene
4.2.1. Podrška predakceleraciji startapova		Broj podržanih startap timova: Polazni 2024: 34 Ciljani 2025: 58	Rodno senzitivna statistika finalista: Polazni 2024: Porast žena članica timova u odnosu na 2023. godinu Ciljani 2025: na nivou 2024	IPC Tehnopolis	I kvartal 2025	IV kvartal 2025	8.900,00 €	3.2.1. Nacionalni budžet 8.900,00 € EU projekti ⁴	Nacionalni budžet programa prikazan je u okviru aktivnosti 3.2.1.
4.2.2. Podrška ranoj fazi razvoja startapova		Broj podržanih projekata Polazni indikator 2024: 12 Ciljni indikator 2025: 12	Preporučuje se praćenje rodno senzitivne statistike. Polazni indikator 2024: 9 rukovodilaca projekata i 3 rukovoditeljke projekata Članovi timova: 19 muškaraca i 9 žena Ciljni indikator 2025: Održavanje rodno balansa.	Fond za inovacije Crne Gore	II kvartal 2025	IV kvartal 2025	400.000,00 € 40.000,00 €	400.000,00 € Nacionalni budžet Procjena ulaganja privatnog sektora – sufinansiranje MMSP 40.000,00 € (minimum 10% kofinansiranje)	Org.kod 40701 MPNI Program 15 037 Inovacije i tehnološki razvoj Potprogram 15 037 003 Podrška razvoju inovacione infrastrukture i inovacioni programi Fonda za inovacije Aktivnost 15 037 003 002 Podrška Fonda za inovacije 431-9 Ostali transferi institucijama
4.2.3. Podsticaji za razvoj istraživanja i inovacija		Broj investitora/donatora: Polazni indikator 2024:10 Ciljani indikator 2025:15 Broj podržanih projekata startapova: Polazni indikator 2024:100 Ciljani indikator 2025:110 Broj podržanih subjekata inovacione djelatnosti (osim startapova) Polazni indikator 2024:20 Ciljani indikator 2025:25	Nije relevantno	MPNI	I kvartal 2025	IV kvartal 2025	- *Obrazloženje u Napomeni	Nacionalni budžet	Ovaj Program podrazumijeva direktno ulaganje iz Budžeta u iznosu od 2,75 miliona eura, odnosno privremeno smanjenje budžetskih sredstava, te se ovaj iznos posmatra kao razvojna investicija, koja kroz multiplikativne efekte može donijeti višestruke koristi za ekonomiju. Očekuje se da će ove mjere podstaći rast inovacionih aktivnosti, otvaranje radnih mjesta i povećanje konkurentnosti, što dugoročno može rezultirati povećanim budžetskim prihodima i jačanjem ukupnog privrednog razvoja. Dakle, riječ je o prihodu od poreza na dohodak fizičkih lica i poreza na dobit kojeg se država odriče, u cilju podsticanja inovacionih aktivnosti i istraživanja.
4.2.4. Kreiranje regionalnog akceleratora za održivost i vještačku inteligenciju		Odabran strateški partner za pružanje usluga Polazni 2024: 0 Ciljna vrijednost 2025: Objavljen poziv i potpisan ugovor sa pružaočem usluga Broj podržanih startapova: Polazni 2024: 0 Ciljna vrijednost 2025: do 20 startapova odabrano za program akceleracije	Preporučuje se praćenje rodno senzitivne statistike za odobrene projekte.	Fond za inovacije Crne Gore	III kvartal 2025	III kvartal 2026	1.500.000,00 €	1.500.000,00 € Fond za inovacije Program ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore.	Program ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore

Operativni cilj 4.3.		Stimulisanje inovacionih aktivnosti MMSP							
Indikator učinka									
Porast broja podržanih inovativnih privrednih društava			Početna vrijednost 2024 497				Očekivana vrijednost 2025. Održati nivou u 2024.		
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 4.3.	S3, ME PRIORITETNI SEKTOR 	Indikator rezultata za period 2024-2025	Rodno senzitivna statistika	Nadležne institucije	Datum početka aktivnosti	Datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025	Izvori finansiranja za 2025	Napomene
4.3.1. Realizacija grant šeme za inovativne aktivnosti u organskoj poljoprivredi	 Održiva poljoprivreda i lanac vrijednosti hrane	Broj odobrenih projekata Polazni indikator 2024: 481 Ciljni indikator 2025: 520	Rodno senzitivna statistika – broj rukovoditeljski projekata Polazni indikator 2024: 53 / 11,02% Ciljni indikator 2025: 68 / 13%	MPŠV	II kvartal 2025	IV kvartal 2025	650.000,00 €	Nacionalni budžet	-
4.3.2. Investicioni krediti za podršku turizmu, hotelijerstvu i ugostiteljstvu	 Održivi i zdravstveni turizam	Namjenska kreditna linija za podršku turizmu, hotelijerstvu i ugostiteljstvu: Polazni indikator 2024: 9.700.000,00€ Ciljni indikator 2025: 10.000.000,00€	Nije primjenjivo	RB CG	I kvartal 2025	IV kvartal 2025	10.000.000,00 €	10.000.000,00 € Razvojna banka CG/Javna sredstva	-
4.3.3. Podrška projektima u oblasti poljoprivrede i lanca vrijednosti hrane	 Održiva poljoprivreda i lanac vrijednosti hrane	Iznos podrške za finansiranje agroindustrije i proizvodnje hrane, razvoj poljoprivrede kroz IPARD i Agrobudžet: Polazni indikator 2024: Isplaćeno 16.340.112,27 eura podrške Ciljni indikator 2025: Isplaćeno 5.925.000,00 EUR podrške kroz dvije mjere Agrobudžeta 2025	Nije primjenjivo	MPŠV	II kvartal 2025	IV kvartal 2025	Za 2025 godinu planirana je isplata 5.925.000,00 € podrške za mjere IPARD III programa i kroz mjere Agrobudžeta	IPARD III projekti se finansiraju iz sredstava EU 75 %, a 25 % iz nacionalnog budžeta. EU: 4.443.750,00 € Nacionalni budžet: 1.481.250,00 €	Realizacija IPARD II programa je završimplementiraju iz Agrobudžeta finansiraju se iz nacionalnih sredstava, dodatan investicija, godine, početak ugovaranja projekata se očekuje u prvom kvartalu 2025 godine, stoga se i očekuje manja realizacija projekata u odnosu na 2024. godinu. Realizacija IPARD II programa je završena krajem 2024. godine, dok su prvi Javni pozivi kroz IPARD III program raspisani sredinom 2024. godine, početak ugovaranja projekata se očekuje u prvom kvartalu 2025 godine, stoga se i očekuje manja realizacija projekata u 2025 i manja isplata podrške u odnosu na 2024. godinu.
4.3.4. Investicioni krediti za uslužne djelatnosti - ICT	 ICT	Namjenska kreditna linija za finansiranje uslužne djelatnosti/ ICT sektora: Polazni indikator 2024: 21.200,00€ Ciljni indikator 2025: 250.000,00 €	Nije primjenjivo	RB CG	I kvartal 2025	IV kvartal 2025	250.000,00 €	Razvojna banka CG/Javna sredstva	-
4.3.5. Investicioni krediti za podršku infrastrukturnim projektima zaštite životne sredine i energetske efikasnosti	 Energija i održiva životna sredina	Namjenska kreditna linija za finansiranje proizvodnje energije iz obnovljivih izvora energije kao i ostali projekti očuvanja životne sredine: Polazni 2024: 10.000.000,00 € Ciljani 2025: 1.000.000,00 €	Nije primjenjivo	RB CG	I kvartal 2025	IV kvartal 2025	1.000.000,00 €	Razvojna banka CG/Javna sredstva	-

4.3.6. Program jačanja inovativnosti MMSP		Broj podržanih projekata Polazni indikator 2023: 8 projekata Ciljni indikator 2025: 6	Preporučuje se praćenje rodno senzitivne statistike. Polazni indikator 2023: Rukovodioci projekata: 7 muškaraca i jedna žena Članovi timova: 29 muškaraca i 25 žena Ciljni indikator 2025: Održavanje i poboljšanje rodno balansa	Fond za inovacije Crne Gore.	II kvartal 2025	IV kvartal 2025	1.200.000,00 € 240.000,00 €	1.200.000,00 € Nacionalni budžet Procjena ulaganja privatnog sektora – sufinansiranje MMSP 240.000,00 € (minimum 20% kofinansiranje)	Org.kod 40701 MPNI Program 15 037 Inovacije i tehnološki razvoj Potprogram 15 037 003 Podrška razvoju inovacione infrastrukture i inovacioni programi Fonda za inovacije Aktivnost 15 037 003 002 Podrška Fonda za inovacije 431-9 Ostali transferi institucijama
4.3.7. Program za provjeru inovativnog koncepta		Broj podržanih projekata Polazni indikator 2024: 11 projekata Ciljni indikator 2025: 6	Preporučuje se praćenje rodno senzitivne statistike. Polazni indikator 2024: Rukovodioci projekata: 7 muškaraca i 4 žene Članovi timova: 26 muškaraca i 24 žena Ciljni indikator 2025: Održavanje i poboljšanje rodno balansa	Fond za inovacije Crne Gore.	II kvartal 2025	IV kvartal 2025	400.000,00 € 40.000,00 €	400.000,00 € Nacionalni budžet Procjena ulaganja privatnog sektora – sufinansiranje MMSP 40.000,00 € (minimum 10% kofinansiranje)	Org.kod 40701 MPNI Program 15 037 Inovacije i tehnološki razvoj Potprogram 15 037 003 Podrška razvoju inovacione infrastrukture i inovacioni programi Fonda za inovacije Aktivnost 15 037 003 002 Podrška Fonda za inovacije 431-9 Ostali transferi institucijama
4.3.8. Jačanje postojećih programa Fonda		Broj podržanih projekata	Preporučuje se praćenje rodno senzitivne statistike, rodno balansa.	Fond za inovacije Crne Gore	III kvartal 2025	IV kvartal 2025	2.000.000,00 € 200.000,00 €	2.000.000,00 € Iz budžeta Fond za inovacije Procjena ulaganja privatnog sektora – sufinansiranje MMSP 200.000,00 € (minimum 10% kofinansiranje)	Program ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore. Neophodno je da se za postojeće programe poveća godišnji budžet kako bi mogli svake godine imati pozive za svaku fazu razvoja inovativne ideje. Tokom 2024. godine smo imali pozitivno ocijenjene projekte ukupne vrijednosti preko 800.000 eura za čije finansiranje nismo imali sredstva.

Operativni cilj 4.4. Jačanje međunarodne konkurentnosti MMSP									
Indikator učinka		Početna vrijednost 2024 12 novih projekata					Očekivana vrijednost 2025 Na nivou 2024.		
Lzvor: MPNI, MER, MJU									
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 4.4.	S3, ME PRIORI TETNI SEKTOR	Indikator rezultata za period 2024-2025	Rodno senzitivna statistika	Nadležne institucije	Datum početka aktivnosti	Datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025	Izvor finansiranja za 2025	Napomene
4.4.1. Jačanje učešća u EU Okvirnim programima za istraživanje i inovacije	 Održivi i zdravstveni turizam Održiva poljoprivreda i lanac vrijednosti hrane Energija i održiva životna sredina ICT	Broj podržanih projekata, timova i pojedinaca: Polazni indikator 2024: 9 Ciljni indikator 2025: 10	Preporučuje se praćenje rodno senzitivne statistike. Polazni indikator 2024: 21 žena i 10 muškaraca Ciljni indikator 2025: Održavati rodni balans.	MPNI	I kvartal 2024	IV kvartal 2024	160.000,00 €	160.000,00 € Nacionalni budžet	U 2025. godini planirano je da se objavi Konkurs za podsticanje učešća u EU Okvirnom programu za istraživanje i inovacije Horizont Evropa. Org.kod 40701 MPNI Program 19 040 Razvoj nauke i tehnologije Potprogram 19 040 001 Naučnoistraživačka djelatnost Aktivnost 19 040 001 003 Novi programi i konkursi za nauku i istraživanje 431-9 Ostali transferi institucijama
4.4.2. Podrška učešću u EUREKA programu	 Održivi i zdravstveni turizam Održiva poljoprivreda i lanac vrijednosti hrane Energija i održiva životna sredina ICT	Broj tekućih projekata Polazni indikator 2024: 1 Ciljni indikator 2025: 4 Broj novih projekata Polazni indikator 2024: 3 Ciljni 2025: 4	Rukovodioci/ rukovoditeljke EUREKA projekata Polazni indikator 2024: 1 žena, 3 muškarca Ciljni indikator 2025: Porast učešća žena na rukovodećim pozicijama u projektnim timovima za 2% u odnosu na 2024. Članovi/ce u projektnim Timovima Polazni indikator 2024: 9 žena, 5 muškaraca Ciljni indikator 2025: Porast učešća žena u projektnim timovima za 2 % u odnosu na 2024.	MPNI	II kvartal 2025	IV kvartal 2025	300.000,00 €	300.000,00 € Nacionalni budžet	Obezbiđen je nastavak podrške učešća u EUREKA programu, sa naglaskom na instrument fokusiran na učešće zemalja Zapadnog Balkana / Dunavskog regiona. Org.kod 40701 MPNI Program 15 037 Inovacije i tehnološki razvoj Potprogram 15 037 002 Podrška razvoju inovacione djelatnosti 210.000,00 € Aktivnost 15 037 002 001 Podrška razvoju inovacione djelatnosti kroz nove konkurse 418-1 Subvencije za proizvodnju i pružanje usluga 90.000,00 € Aktivnost 15 037 002 002 Podrška realizaciji inovativnih projekata po osnovu ranijih konkursa 418-1 Subvencije za proizvodnju i pružanje usluga

4.4.3. Povezivanje MMSP sa inostranim partnerima kroz EU Single Market Program i EEN mrežu	 Održivi i zdravstveni turizam Održiva poljoprivreda i lanac vrijednosti hrane Energija i održiva životna sredina ICT	Broj MMSP kojima je pružena podrška Polazni indikator 2024: 500 Ciljni indikator 2025: 500 Broj održanih događaja/ održanih sastanaka Polazni indikator 2024: 25/250 Ciljni indikator 2025: 25/250 Broj skopljenih sporazuma o saradnji Polazni indikator 2024: 8 Ciljni indikator 2025: 8	n/a	MIRN, EEN konzorcijum	I kvartal 2025	IV kvartal 2025	15.000,00 €	15.000,00 € EU fondovi, EEN budžet	-
4.4.4. Podrška učešću u EU programu „Digitalna Evropa“	 Održivi i zdravstveni turizam Održiva poljoprivreda i lanac vrijednosti hrane Energija i održiva životna sredina ICT	Broj MMSP koja su dobila podršku za digitalnu transformaciju kroz projekat MontEDIH Polazni indikator vrijednost 2024: 0 Ciljni indikator 2025: 25	Preporučuje se praćenje rodno senzitivnih podataka.	MPNI, MJU, UCG	I kvartal 2025	IV kvartal 2025	125.000,00 € MPNI + 100.000,00€ MJU	(MPNI + MJU) unijeti sabrano Nacionalni budžet 225.000,00 €	125.000,00 € Org.kod 40701 MPNI Program 15 037 Inovacije i tehnološki razvoj Potprogram 15 037 002 Podrška razvoju inovacione djelatnosti Aktivnost 15 037 002 002 Podrška realizaciji inovativnih projekata po osnovu ranijih konkursa 418-1 Subvencije za proizvodnju i pružanje usluga

Operativni cilj 4.5.		Snažnije povezivanje industrijskog razvoja sa S3							
Indikator učinka									
1. Investicije u osnovna sredstva u sektoru industrije Izvor: MONSTAT - investicije se odnose na sektore: Vađenje ruda i kamena, Prerađivačka industrija, Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija, i Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama. 2. Broj zaposlenih u industriji Izvor: MONSTAT – Broj zaposlenih se odnosi na sektore: Vađenje ruda i kamena, Prerađivačka industrija, Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija, i Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama.		Početna vrijednost 2024: 216 miliona eura (od čega prerađivačka industrija 30 mil.€)⁵ Početna vrijednost 2024: 27.077⁶						Očekivana vrijednost 2025: Povećanje za 10% Očekivana vrijednost 2025: Povećanje za 10%	
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 4.5.	S3.ME PRIORITETNI SEKTOR 	Indikator rezultata za period 2024-2025	Rodno senzitivna statistika	Nadležne institucije	Datum početka aktivnosti	Datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025	Izvor finansiranja za 2025.	Napomene
4.5.1. Podrška kroz Program za unapređenje konkurentnosti privrede za 2025. godinu		Broj preduzeća podržanih kroz grantove: Polazna vrijednost 2024: 94 preduzeća u iznosu od 2.644.787,13€ Ciljna vrijednost 2025: 90 preduzeća/3,5 mil.€ Broj podržanih preduzeća u oblasti cirkularne ekonomije: Polazna vrijednost 2024: 0 Ciljana vrijednost 2025: 5	Preduzeća u većinskom vlasništvu žena: Polazna vrijednost 2024: 38 preduzeća u vlasništvu žena kojima su dodijeljeni grantovi/764.719,04 € (40%) Ciljna vrijednost 2025: 40% preduzeća u vlasništvu žena	MER	II kvartal 2025	IV kvartal 2025	3.500.000,00 €	Nacionalni budžet (MER)	Program za 2025. biće kreiran u skladu sa potrebama privrede uz jasno definisane i mjere, kao i efektivne programe podrške usmjerene konkurentnosti i podršku ženama.
4.5.2. Implementacija Programa za podsticanje inovacija u funkciji energetske efikasnosti u industriji	 Energijska i održiva životna sredina	Broj preduzeća podržanih kroz grantove Polazni indikator 2024: Odobreno 7 projekata preduzeća iz sektora prerađivačke industrije iz Javnog poziva za 2023. godinu, u iznosu od 1.289.479,62€. (operativni troškovi 87.660,40€). U 2024. godini je usvojen Program EE za 2024. godinu i raspisan Javni poziv u iznosu od 2,3 mil.€. Ciljni indikator 2025: Monitoring realizacije projekata iz Javnog poziva 2023. godine. Implementacija Programa za podsticanje inovacija u funkciji energetske efikasnosti u industriji u 2024. na osnovu raspisanog Javnog poziva iz 2024. Podržano 10 privrednih subjekata iz sektora prerađivačke industrije.	Broj/procentat preduzeća u većinskom vlasništvu žena Polazni indikator 2024: 2 preduzeća u vlasništvu žena kojima su dodijeljeni grantovi (28,6%) Ciljna vrijednost 2025: 30% preduzeća u vlasništvu žena	MER, MPNI, MEIR Partneri: Fond za inovacije Crne Gore	I kvartal 2025.	IV kvartal 2025.	-	-	Sredstva prenijeta Fondu za inovacije od strane MER po osnovu Zaključaka Vlade CG u 2024. godini u svrhu implementacije Programa EE za 2024. IPA III- su sredstva paketa direktne budžetske podrške EK Crnoj Gori za prevazilaženje energetske krize. Svi podaci o budžetu unijeti su u izvještaju za 2023. i 2024. zbog čega se neće prikazivati kroz budžet Plana implementacije za 2025. godinu.
4.5.3. Program za podsticanje energetske efikasnosti u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu	 Energijska i održiva životna sredina	Polazni indikator 2024: Usvojen Program za podsticanje energetske efikasnosti u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu Objavljen Javni poziv za učešće u Programu Ciljni indikator 2025: Broj dodijeljenih projekata po Javnom pozivu	Preporučuje se praćenje rodno senzitivne statistike.	Fond za zaštitu životne sredine (Eko-fond)	I kvartal 2025	II kvartal 2025	500.000,00 €	500.000,00 € EU (IPA III - Paket direktne budžetske podrške EK Crnoj Gori za prevazilaženje energetske krize)	-

5 https://monstat.org/uploads/files/investicije/2023k/Investicije%20u%20osnovna%20sredstva_2023_.docxnew.pdf Posljednji raspoloživi podaci-Investicije u osnovna sredstva za 2023. se odnose na sektore: Vađenje ruda i kamena, Prerađivačka industrija, Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija, i Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama

6 https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fmonstat.org%2Fuploads%2Ffiles%2Fzarade%2F2025%2FZaposljeni_2010-2024.xls&wdOrigin=BROWSELINK

Strateški cilj 5 - Strategije pametne specijalizacije (S3)		Poboljšanje okvirnih uslova za inovacioni ekosistem							
Operativni cilj 5.1.		Unapređenje implementacionog okvira za inovacije i S3							
Indikator učinka									
Stepen uspješnosti realizacije aktivnosti prepoznatih u prioritetnim područjima S3, s posebnim fokusom Akcione planove za sprovođenje S3		Početna vrijednost 2024 74 %					Očekivana vrijednost 2025 80 %		
Izvor: MPNI – Direkcija za S3									
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 5.1.	S3.ME PRIORITETNI SEKTOR	Indikator rezultata za period 2024-2025	Rodno senzitivna statistika	Nadležne institucije	Datum početka aktivnosti	Datum završeta aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025	Izvor finansiranja za 2025	Napomene
5.1.1. Priprema nove Strategije pametne specijalizacije		Broj sprovedenih konsultacija sa akterima Quadruple Helix-a Polazna 2024: 0 Ciljana 2025: 15 Broj izrađenih sektorskih i horizontalnih analiza Polazna 2024: 1 Ciljana 2025: 2 Status nacrtu Strategije pametne specijalizacije Polazna 2024: Izrađena Mapa puta za pripremu strategije Ciljana 2025: Pripremljen nacrt Strategije u skladu sa Metodologijom JRC-a Polazni 2024: Kreirani kvalitativni (KA) timovi Polazni 2024: 0 Ciljani 2025: 5 Kreirani EDP timovi Polazni 2024: 0 Ciljani 2025: 5 Ugovoren ekspert za finalizaciju kvalitativne analize i pripreme za proces preduzetničkog otkrivanja (EDP) Polazni 2024: 0 Ciljani 2025: 1 Broj održanih sastanaka Nacionalnog S3 tima i kvalitativnih i EDP timova: Polazni 2024: 1 Ciljani 2025: 10	Nije relevantno	MPNI	I kvartal 2025	II kvartal 2026	125.000,00 €	Nacionalni Budžet 75.000,00 € IPA EU Reform Facility (podrška UNDP-a) 50.000,00 €	-
5.1.2. Organizacija procesa ex post eksterne evaluacije S3 2019-2024		Izveštaj o ex post evaluaciji S3 2019-2024 izrađen i validiran Početna 2024: nije započeto Ciljana 2025: Izrađen i validiran izvještaj	Nije primjenjivo	MPNI	I kvartal 2025	II kvartal 2025	5.000,00 €	Naiconalni budžet	-
5.1.3. Unapređenje instrumenata podrške S3		Broj formulisanih preporuka za unapređenje instrumenata podrške u novoj S3 strategiji Početna 2024: 0 Ciljana 2025: Min. 10 preporuka za unapređenje alata (inovacioni vaučeri, podrška klasterima, partnerstva itd.	Nije primjernjivo	MPNI	I kvartal 2025	II kvartal 2025	1.000,00 €	Naiconalni budžet	-
5.1.3. Funkcionisanje okvira za inovacije i pametnu specijalizaciju		Broj održanih sjednica Savjeta za inovacije i pametnu specijalizaciju: Polazni 2024: 4 Ciljani 2025: 5 Jačanje kapaciteta Savjeta za inovacije i pametnu specijalizaciju: Polazni 2024: Obrazovan novi Savjet u skladu sa izmjenama u strukturi Vlade Crne Gore Usvojen Program rada Savjeta za 2025. godinu Ciljani 2025: Usvojen program rada Savjeta za 2026. godinu Usvojen izvještaj o radu Savjeta za 2024. godinu	Nije primjernjivo	MPNI	I kvartal 2025	IV kvartal 2025	-	-	-

Operativni cilj 5.2.		Promocija značaja inovacija sa fokusom na informisanje šire javnosti i privrede							
1. Indikator učinka Broj organizovanih događaja podsticanja inovacione kulture od strane aktera u inovacionom ekosistemu Izvor: MPNI; MER, MJU, ME, Fond za inovacije CG, PKCG, IPC Tehnopolis, NTP CG, ICT Cortex 2. Broj promovisanih događaja na platformi www.S3.me Izvor: MPNI – Direkcija za S3		Početna vrijednost 2024 70 33					Očekivana vrijednost 2025 Održati nivo iz prethodne Održati nivo iz prethodne		
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 5.2.	S3.ME PRIORITETNI SEKTOR	Indikator rezultata za period 2024-2025	Rodno senzitivna statistika	Nadležne institucije	Datum početka aktivnosti	Datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2025	Izvor finansiranja za 2025	Napomena
5.2.1. Održavanje rada portala www.s3.me i inovacije.gov.me	ICT	Povećan broj korisnika portala Početna vrijednost 2024: 200 Ciljana vrijednost 2025: 250	Nije relevantno	MPNI	II kvartal 2025.	IV kvartal 2025	30.000,00 € za održavanje i unapređenje portala inovacije.gov.me	Zakon o Budžetu za 2025. godinu	-
5.2.2. Podsticanje inovacione kulture		Broj podržanih projekata Početna vrijednost 2024: 28 Ciljana 2025: 30	Preporučuje se praćenje rodno senzitivne statistike.	Fond za inovacije Crne Gore, MPNI, IPC Tehnopolis	II kvartal 2025	IV kvartal 2025	140.000,00€	140.000,00€ Nacionalni budžet Procjena ulaganja privatnog sektora – sufinansiranje MMSP 10.000,00 € (minimum 10% kofinansiranje)	Org.kod 40701 MPNI Program 15 037 Inovacije i tehnološki razvoj 40.000,00 € Potprogram 15 037 002 Podrška razvoju inovacione djelatnosti Aktivnost 15 037 002 001 Podrška razvoju inovacione djelatnosti kroz nove konkurse 418-1 Subvencije za proizvodnju i pružanje usluga 100.000,00 € Potprogram 15 037 003 Podrška razvoju inovacione infrastrukture i inovacioni programi Fonda za inovacije Aktivnost 15 037 003 002 Podrška Fonda za inovacije 431-9 Ostali transferi institucijama
5.2.3. Podrška kreativnim industrijama	ICT	Broj podržanih pojedinaca iz oblasti kreativne industrije Polazni 2024: 0 Ciljani 2025: 10	n/a	IPC Tehnopolis	II kvartal	IV kvartal	5.000.00 €	Nacionalni budžet	-
5.2.4. Unapređenje ekosistema otvorenih podataka i promocija ponovnog korištenja setova podataka na portalu www.data.gov.me	ICT	Pokretanje OPEN DATA HUB-a (ODH) za unapređenje ekosistema otvorenih podataka Polazni 2024: Sprovedene konsultacije o konceptu rada OPEN DATA HUBa Ciljna vrijednost 2025: Održan min. 1 događaj na temu pokretanja OPEN DATA HUBa	Nije relevantno	Privredna komora CG, MJU Partneri: NVO, Naučno-obrazovna akademska zajednica	II kvartal 2025	IV kvartal 2025	400,00 €	Ostala sredstva	-

PREGLED SKRAĆENICA I AKRONIMA KORIŠĆENIH U DOKUMENTU

SKRAĆENICA	PUN NAZIV
CFCU	Central Finance and Contracts Unit, Centralna jedinica za finansiranje i ugovaranje
EEN	Enterprise Europe Network, Mreža preduzeća Evrope
FZI CG	Fond za inovacije Crne Gore
ICT	information and Communication Technology, Informaciono-komunikacione tehnologije
IPARD	Instrument for Pre-accession Assistance in Rural Development, Instrument za pretpristupnu pomoć za ruralni razvoj
IPC „Tehnopolis“	Inovaciono-preduzetnički centar „Tehnopolis“
RB CG	Razvojna banka Crne Gore
LTO	Lokalna turistička organizacija
MEIR	Ministarstvo energetike i rudarstva
MER	Ministarsvo ekonomskog razvoja
MIF	Ministarstvo finansija
MIRN	Ministarstvo regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama
MJU	Ministarstvo javne uprave
MMSP	mikro, mala i srednja preduzeća
MPNI	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija
MPŠV	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
MS	Ministarstvo sporta i mladih
MT	Ministarstvo turizma
MTEL	Društvo za telekomunikacije MTEL d.o.o.
MZ	Ministarstvo zdravlja
NTO	Nacionalna turistička organizacija
NTP CG	Naučno-tehnološki park Crne Gore
NVO	Nevlanine organizacije
RESPA	Regional School of Public Administration (Regionalna škola za javnu upravu)
S3	Smart Specialisation Strategy, pametna specijalizacija
SME	Small and Medium-sized Enterprises, Mala i srednja preduzeća
TO	Turistička organizacija
UCG	Univerzitet Crne Gore
UDG	Univerzitet Donja Gorica
UNDP	UNDP je skraćenica od United Nations Development Programme Program – Ujedinjenih nacija za razvoj

Ministarstvo
prosvjete, nauke
i inovacija

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA

PREDLAGAČ	MINISTARSTVO PROSVJETE, NAUKE I INOVACIJA
NAZIV PROPISA	Plan implementacije pametne specijalizacije u Crnoj Gori za 2025. godinu

1. Definisanje problema

- Koje probleme treba da riješi predloženi akt?
- Koji su uzroci problema?
- Koje su posljedice problema?
- Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?
- Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa („status quo” opcija)?

Koje probleme treba da riješi predloženi akt?

Predloženi Plan implementacije S3 za 2025. godinu ima za cilj da riješi sljedeće ključne probleme:

- Diskontinuitet u implementaciji S3 politike nakon završetka važeće Strategije pametne specijalizacije 2019–2024. godine i prije usvajanja nove Strategije za 2026–2031,
- Nedovoljno uključivanje relevantnih aktera u proces planiranja i sprovođenja inovacionih i istraživačkih politika,
- Obezbjedivanje kvalitetne analitičke osnove za izradu nove Strategije,
- Postoje mogućnosti za dodatno unapređenje kapaciteta i instrumenata podrške inovacijama, kao i za jačanje systemske i kontinuirane saradnje između naučnoistraživačkog sektora i privrede, koja je do sada razvijana kroz pojedinačne inicijative

Koji su uzroci problema?

- Završetak važeće Strategije za period 2019-2024. i tekući proces pripreme nove Strategije, što stvara institucionalni i programski vakuum,
- Ograničeni administrativni kapaciteti za sprovođenje i koordinaciju kompleksnih međusektorskih aktivnosti i finansijskih instrumenata.

Koje su posljedice problema?

- Prekid kontinuiteta politike inovacija, što se može loše odraziti na aktere u nauci i privredi, kao i pregovarački proces u okviru Pregovaračkog poglavlja 25 - Nauka i istraživanje,
- Smanjena efikasnost javne potrošnje u oblasti inovacija zbog nesinhronizovanog planiranja,
- Nepotpuna iskorišćenost prethodnih iskustava i naučenih lekcija, zbog čega se povećava rizik ponavljanja grešaka,

- Zastoj u razvoju nove Strategije pametne specijalizacije, što odlaže postavljanje temelja za naredni strateški ciklus, što je ujedno jedna od važnijih preporuka Evropske komisije.

Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?

U slučaju da se predmetni Plan implementacije S3 ne usvoji, potencijalno bi se prouzrokovao niz posljedica i sljedeći bi subjekti bili potencijalno ugroženi:

- Institucije javne uprave — suočene sa prekidom programskog kontinuiteta, smanjenom efikasnošću i problemima u planiranju budžeta za aktivnosti u okviru prioritetnih oblasti Strategije pametne specijalizacije 2019-2024,
- Naučnoistraživačke institucije i univerziteti — gubeći prilike za finansiranje i razvoj kompetencija,
- Privreda, posebno MMSP i startupovi — bez aktivne i kontinuirane planske podrške, privreda i startupovi gube konkurentске prednosti i pristup inovacionim instrumentima,
- Civilno društvo i lokalne zajednice — isključeni iz važnog konsultativnog procesa, što slabi legitimnost budućih odluka,
- EU i međunarodni partneri — dobijaju nedovoljno pripremljene projekte i slabiju institucionalnu saradnju.

Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa („status quo” opcija)?

Ako se ne preduzme donošenje i sprovođenje prelaznog Plana implementacije za 2025. godinu:

- Došlo bi do prekida kontinuiteta S3 politike, čime bi se oslabili svi do sada postignuti rezultati,
- Finansijska sredstva (nacionalna i međunarodna, uključujući EU fondove) ne bi bila efikasno iskorišćena,
- Povjerenje aktera nacionalnih i međunarodnih aktera, nadasve Evropske komisije u S3 proces bi bilo smanjeno, što bi otežalo buduće uključivanje i sprovođenje nove Strategije, u periodu kada je proces izrade novog dokumenta u najosjetljivijoj fazi,
- Inovacioni sistem bi stagnirao, a Crna Gora bi izgubila priliku za strateški razvoj kroz pametnu specijalizaciju.

2. Ciljevi

- **Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?**
- **Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.**

Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?

Predloženim Planom implementacije za 2025. godinu postižu se sljedeći ciljevi:

1. Obezbeđuje se kontinuitet S3 politike između dvije strategije (2019–2024. i 2026–2031), kako bi se izbjegao prekid u sprovođenju prioritetnih aktivnosti,
2. Nastavak kontinuitetainstitucionalnog okvira za koordinaciju, implementaciju i monitoring aktivnosti pametne specijalizacije i pokazuje zrelost inovacionog

ekosistema Crne Gore,

3. Podstiče se saradnja između aktera iz nauke, privrede, javnog sektora i civilnog društva (quadruple helix),
4. Podržava se učešće Crne Gore u relevantnim EU i međunarodnim inicijativama iz oblasti istraživanja i inovacija,
5. Povećava se pripremljenost za korišćenje evropskih sredstava u oblasti inovacija i digitalne transformacije,
6. Priprema se teren za efikasnu implementaciju nove Strategije pametne specijalizacije u periodu 2026–2031.

Navesti usklađenost ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade

Ciljevi predloženog Plana su u potpunosti usklađeni sa:

- Strategijom pametne specijalizacije Crne Gore 2019–2024, uključujući i Završni izvještaj o sprovođenju Strategije pametne specijalizacije Crne Gore 2019-2024. i nalaze Evaluacije i koji su ukazali nastavka procesa implementacije aktivnosti u okviru četiri S3 prioritetne oblasti iz prvog strateškog ciklusa, a to su: (i) održiva poljoprivreda i lanac vrijednosti hrane, (ii) održivi i zdravstveni turizam, (iii) energija i održiva životna sredina i (iv) informaciono-komunikacione tehnologije (ICT),
- Programom ekonomskih reformi 2025-2027. (PER 2025-2027) koji predviđa reformske mjere za dalji razvoj pod okriljem ključne strateške orijentacije Pametne specijalizacije, navodeći da Crna Gora ima za cilj da unaprijedi istraživanje i inovacije među svim relevantnim stranama na svim nivoima,
- Programom pristupanja Crne Gore EU 2024-2027, gdje se navodi značaj harmonizacije sa evropskim politikama istraživanja i inovacija,
- Strategijom naučnoistraživačke djelatnosti 2024-2028, kojom se podstiče saradnja nauke i privrede,
- Digitalnom agendom Crne Gore, kroz fokus na inovacije, pametne tehnologije i digitalnu transformaciju,
- Programom rada Vlade Crne Gore za 2025. godinu, koji prepoznaje inovacije i pametnu specijalizaciju kao ključne razvojne prioritete,
- **Reformskom agendom** za period 2024-2027, kojom je predviđeno da se kroz adekvatne reforme obezbijedi jačanje mehanizama za podršku razvoju istraživanja i inovacija u Crnoj Gori, s ciljem osnaživanja nacionalnog ekosistema kroz uključivanje različitih aktera, kao što su istraživači, kompanije i nevladine organizacije, u aktivnosti koje doprinose ekonomskom napretku. Ključne mjere obuhvataju obezbjeđivanje kontinuiteta finansiranja, internacionalno povezivanje, podršku malim i srednjim preduzećima, te jačanje inovacionih infrastruktura, što bi trebalo rezultirati povećanjem ulaganja u istraživanje i inovacije, kao i boljem pozicioniranju Crne Gore na globalnom tržištu.

3. Opcije

- **Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (Uvijek treba razmatrati „status quo” opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog**

propisa).

- **Obrazložiti preferiranu opciju?**

Opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema

Opcija 1: Status quo (neusvajanje Plana)

- Ova opcija podrazumijeva da se ne donosi nikakav prelazni dokument za 2025. godinu i da se čeka usvajanje nove Strategije pametne specijalizacije (2026–2031).
- Rizici: prekid institucionalnog i programskog kontinuiteta, smanjeno povjerenje aktera, gubitak mogućnosti za korišćenje EU fondova, slaba priprema za novi strateški ciklus.

Opcija 2: Neregulatorna opcija (ad hoc aktivnosti bez formalnog plana)

- Ova opcija podrazumijeva sprovođenje ograničenih aktivnosti kroz pojedinačne inicijative (npr. projektne prijave, konsultacije), ali bez strateškog okvira.
- Rizici: nedostatak koordinacije, slaba institucionalna odgovornost, fragmentisane aktivnosti, nedostatak jasnoće u ciljevima i indikatorima uspjeha.

Opcija 3: Donošenje Plana implementacije pametne specijalizacije za 2025. godinu (preporučena opcija)

- Ova opcija podrazumijeva usvajanje prelaznog Plana kojim se obezbjeđuje nastavak kontinuiteta politike pametne specijalizacije, puna evaluacija prvog strateškog perioda, jačanje koordinacije među akterima, priprema nove Strategije i aktivno učešće u EU inicijativama.
- Prednosti:
 - Osigurava se programski kontinuitet,
 - Stvaraju se uslovi za kvalitetnu i pravovremenu izradu nove S3,
 - Jača se međuresorna saradnja i upravljanje inovacionim ekosistemom,
 - Podstiče se uključivanje relevantnih aktera iz nauke, privrede i društva,
 - Omogućava se sinhronizacija sa EU prioritetima i efikasnije korišćenje fondova.

Obrazložiti preferiranu opciju

Opcija 3 – Donošenje Plana implementacije pametne specijalizacije za 2025. godinu je preferirana jer jedino ona:

- omogućava institucionalni, operativni i finansijski kontinuitet između dvije strategije,
- osigurava sprovođenje pune evaluacije prethodnog strateškog ciklusa, što je ključno za planiranje buduće politike,
- predstavlja niskorizičan i operativno izvodljiv pristup, jer koristi postojeće kapacitete i institucionalni okvir,
- stvara osnov za bolju iskorišćenost evropskih sredstava i aktivno učešće Crne Gore u međunarodnim inicijativama.

Sve druge opcije su ili previše rizične (status quo) ili neefikasne i nekoordinisane (neregulatorna), dok predloženi Plan omogućava postepeni i ciljani prelaz ka novom strateškom okviru.

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne?
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima)?
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti?
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija?
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu?

Pozitivni uticaji:

- Institucije javne uprave: Unapređenje kapaciteta za koordinaciju i upravljanje inovacijama, bolje planiranje i usklađenost sa EU praksom,
- Naučnoistraživačke institucije i univerziteti: Veća uključenost u razvoj politika, povećane mogućnosti za finansiranje istraživačkih projekata,
- Privreda, posebno MSP i startapovi: Bolja dostupnost inovacionih programa, veća saradnja sa naučnim sektorom, potencijalno smanjenje rizika ulaganja,
- Civilni sektor i lokalne zajednice: Veća participacija u konsultativnim procesima i programima koji se tiču lokalnih inovacija i razvoja,
- Građani: Dugoročno indirektne koristi kroz bolju ponudu usluga, veću konkurentnost privrede i stvaranje novih radnih mjesta.

Negativni uticaji:

- Nema direktnih negativnih uticaja identifikovanih u Planu.
- Indirektno, postoji mogućnost preopterećenja kapaciteta određenih institucija, ukoliko ne dobiju odgovarajuću podršku.

Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito MSP)?

- Građani: Nema direktnih finansijskih troškova.
- Privreda / MSP:
- Nema dodatnih fiskalnih obaveza.
- Potencijalni troškovi koji mogu nastati na strani učesnika tokom pripreme projektnih prijava ili angažovanja u konsultativnim procesima, a koji su opravdani potrebom za kvalitetnim doprinosom, stručnom pripremom i aktivnim učešćem u razvojnim inicijativama. Sve aktivnosti su dobrovoljne i razvojno orijentisane, što znači da ne nameću nova regulatorna ili poreska opterećenja.

Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti?

Da. Plan koristi postojeće institucionalne resurse, dok generiše višestruke koristi:

- povećanje kapaciteta za strateško upravljanje inovacijama,

- aktivacija i koordinacija aktera u sistemu,
- bolje pozicioniranje za povlačenje EU sredstava,
- jačanje konkurentnosti kroz podršku inovacijama.
- Stoga, pozitivni efekti višestruko nadmašuju potencijalne operativne troškove sprovođenja.

Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata i tržišna konkurencija?

Da. Plan podržava:

- razvoj startap preduzeća i inovativnih MSP kroz podsticaje i umrežavanje,
- otvaranje tržišta za inovacione usluge i digitalna rješenja,
- veću uključenost preduzeća u istraživanje, razvoj i saradnju sa naučnoistraživačkim institucijama.
- Time se direktno podstiče stvaranje novih subjekata i jača konkurencija u prioritnim oblastima.

Procjena administrativnih opterećenja i biznis barijera

- Plan ne uvodi nove administrativne barijere za privredu,
- Ne zahtijeva dodatne procedure, takse ili dozvole,
- Administrativna opterećenja su minimalna, jer su aktivnosti pretežno koordinacione i strateške prirode,
- Plan olakšava poslovanje kroz bolju organizaciju inovacionog sistema i povećanu transparentnost.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proistići finansijske obaveze?
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?
- Obrazložiti metodologiju koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda,
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti.
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?
- Da li su dobijene primjedbe implementirane u tekst propisa? Obrazložiti.

Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?

Da, za implementaciju Plana potrebna su sredstva iz budžeta Crne Gore. U Planu je predviđeno da se sredstva za realizaciju aktivnosti obezbijede iz Nacionalnog budžeta, EU fondova, donacija, privatnog sektora i kredita, kao i iz Programa ulaganja od posebnog značaja za privredni ekonomski interes Crne Gore.

Za realizaciju Plana implementacije Strategije pametne specijalizacije u Crnoj Gori za 2025. godinu planirano je ukupno **39.062.730,29 €**. Ovaj iznos obezbijeđen je iz različitih izvora finansiranja, kako slijedi:

- **Nacionalni budžet:** 13.874.957,29 € (36%)
- **EU fondovi:** 6.495.823,00 € (17%)
- **Donatori:** 381.140,00 € (1%)
- **Privatni sektor:** 1.310.610,00 € (3%)
- **Kredit (Razvojna banka CG):** 11.250.000,00 € (29%)
- **Program ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore:** 5.500.000,00 € (13%)
- **Ostali izvori:** 250.400,00 € (<1%)

Kada je riječ o sredstvima iz **nacionalnog budžeta**, ukupno planirani iznos od **13.874.957,29 €** biće raspoređen po sljedećim institucijama:

- **Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija (MPNI):** 6.492.767,39 €
- **Ministarstvo ekonomskog razvoja (MER):** 3.535.000,00 €
- **Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (MPŠV):** 2.615.970,00 €
- **Ministarstvo finansija (MF):** 131.219,90 €
- **Ministarstvo javne uprave (MJU):** 100.000,00 €
- **Nacionalna turistička organizacija (NTO):** 1.000.000,00 €

U okviru sredstava koja su planirana budžetom Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija (**6.492.767,39 €**) raspodjela je sljedeća:

1.1.1. Realizacija Programa istraživačkih grantova za podsticanje izvrsnosti

Iznos: 900.000,00 €

Organizacioni kod: 40701 – Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija (MPNI)

Program: 19 040 – Razvoj nauke i tehnologije

Potprogram: 19 040 001 – Naučnoistraživačka djelatnost

Aktivnost: 19 040 001 001 – Nacionalni i međunarodni programi i projekti

Stavka: 431-9 – Ostali transferi institucijama

1.1.2. Podrška učešću istraživača/istraživačica u međunarodnim inicijativama

Iznos: 264.000,00 €

Organizacioni kod: 40701 – MPNI

Program: 19 040 – Razvoj nauke i tehnologije

Potprogram: 19 040 001 – Naučnoistraživačka djelatnost
Aktivnost: 19 040 001 001 – Nacionalni i međunarodni programi i projekti
Stavka: 431-9 – Ostali transferi institucijama

2.1.1. Podrška studentima doktorskih studija

Iznos: 635.000,00 €

Organizacioni kod: 40701 – MPNI

Program: 19 040 – Razvoj nauke i tehnologije

Potprogram: 19 040 001 – Naučnoistraživačka djelatnost

Aktivnost: 19 040 001 001 – Nacionalni i međunarodni programi i projekti

Stavka: 431-9 – Ostali transferi institucijama

2.1.3. Edukativni programi u S3 oblastima

Iznos: 150.000,00 €

Organizacioni kod: 40701 – MPNI

Program: 15 037 – Inovacije i tehnološki razvoj

Potprogram: 15 037 003 – Podrška razvoju inovacione infrastrukture i inovacioni programi Fonda za inovacije

Aktivnost: 15 037 003 002 – Podrška Fonda za inovacije

Stavka: 431-9 – Ostali transferi institucijama

3.1.3. Dodjela inovacionih vaučera

Iznos: 150.000,00 €

Organizacioni kod: 40701 – MPNI

Program: 15 037 – Inovacije i tehnološki razvoj

Potprogram: 15 037 003 – Podrška razvoju inovacione infrastrukture i inovacioni programi Fonda za inovacije

Aktivnost: 15 037 003 002 – Podrška Fonda za inovacije

Stavka: 431-9 – Ostali transferi institucijama

3.2.1. Jačanje programskih i projektnih aktivnosti IPC „Tehnopolis“

Iznos: 900.000,00 €

Organizacioni kod: 40701 – MPNI

Program: 15 037 – Inovacije i tehnološki razvoj

Potprogram: 15 037 003 – Podrška razvoju inovacione infrastrukture i inovacioni programi Fonda za inovacije

Aktivnost: 15 037 003 001 – Podrška razvoju inovacione infrastrukture

Stavka: 431-9 – Ostali transferi institucijama

3.2.3. Jačanje programskih i projektnih aktivnosti NTP CG

Iznos: 620.000,00 €

Organizacioni kod: 40701 – MPNI

Program: 15 037 – Inovacije i tehnološki razvoj

Potprogram: 15 037 003 – Podrška razvoju inovacione infrastrukture i inovacioni programi Fonda za inovacije

Aktivnost: 15 037 003 001 – Podrška razvoju inovacione infrastrukture

Stavka: 431-9 – Ostali transferi institucijama

4.1.1. Finalizacija projekta podrške klsterskoj organizaciji u okviru ICT prioriteta

Iznos: 32.767,39 €

Organizacioni kod: 40701 – MPNI
Program: 15 037 – Inovacije i tehnološki razvoj
Potprogram: 15 037 001
Aktivnost: 15 037 002 002 – Podrška realizaciji inovativnih projekata po osnovu ranijih konkursa
Stavka: 418-1 – Subvencije za proizvodnju i pružanje usluga

4.2.2. Podrška ranoj fazi razvoja startapova

Iznos: 400.000,00 €
Organizacioni kod: 40701 – MPNI
Program: 15 037 – Inovacije i tehnološki razvoj
Potprogram: 15 037 003 – Podrška razvoju inovacione infrastrukture i inovacioni programi Fonda za inovacije
Aktivnost: 15 037 003 002 – Podrška Fonda za inovacije
Stavka: 431-9 – Ostali transferi institucijama

4.3.6. Program jačanja inovativnosti MMSP

Iznos: 1.200.000,00 €
Organizacioni kod: 40701 – MPNI
Program: 15 037 – Inovacije i tehnološki razvoj
Potprogram: 15 037 003 – Podrška razvoju inovacione infrastrukture i inovacioni programi Fonda za inovacije
Aktivnost: 15 037 003 002 – Podrška Fonda za inovacije
Stavka: 431-9 – Ostali transferi institucijama

4.3.7. Program za provjeru inovativnog koncepta

Iznos: 400.000,00 €
Organizacioni kod: 40701 – MPNI
Program: 15 037 – Inovacije i tehnološki razvoj
Potprogram: 15 037 003 – Podrška razvoju inovacione infrastrukture i inovacioni programi Fonda za inovacije
Aktivnost: 15 037 003 002 – Podrška Fonda za inovacije
Stavka: 431-9 – Ostali transferi institucijama

4.4.1. Jačanje učešća u EU Okvirnim programima za istraživanje i inovacije

Iznos: 160.000,00 €
Organizacioni kod: 40701 – MPNI
Program: 19 040 – Razvoj nauke i tehnologije
Potprogram: 19 040 001 – Naučnoistraživačka djelatnost
Aktivnost: 19 040 001 003 – Novi programi i konkursi za nauku i istraživanje
Stavka: 431-9 – Ostali transferi institucijama

4.4.2. Podrška učešću u EUREKA programu

Ukupan iznos: 300.000,00 €
Organizacioni kod: 40701 – MPNI
Program: 15 037 – Inovacije i tehnološki razvoj
Potprogram: 15 037 002 – Podrška razvoju inovacione djelatnosti
210.000,00 €
Aktivnost: 15 037 002 001 – Podrška razvoju inovacione djelatnosti kroz nove konkurse

Stavka: 418-1 – Subvencije za proizvodnju i pružanje usluga
90.000,00 €

Aktivnost: 15 037 002 002 – Podrška realizaciji inovativnih projekata po osnovu ranijih konkursa

Stavka: 418-1 – Subvencije za proizvodnju i pružanje usluga

4.4.4. Podrška učešću u EU programu „Digitalna Evropa“

Iznos: 125.000,00 €

Organizacioni kod: 40701 – MPNI

Program: 15 037 – Inovacije i tehnološki razvoj

Potprogram: 15 037 002 – Podrška razvoju inovacione djelatnosti

Aktivnost: 15 037 002 002 – Podrška realizaciji inovativnih projekata po osnovu ranijih konkursa

Stavka: 418-1 – Subvencije za proizvodnju i pružanje usluga

5.1.1. Priprema nove Strategije pametne specijalizacije

Iznos: 75.000,00 €

Organizacioni kod: 40701 – MPNI

Program: 15 037 – Inovacije i tehnološki razvoj

Potprogram: 15 037 002 – Podrška razvoju inovacione djelatnosti

Stavka: 414-7 – Konsultantske usluge, projekti i studije

5.1.2. Organizacija procesa ex post eksterne evaluacije S3 2019–2024

Iznos: 5.000,00 €

Organizacioni kod: 40701 – MPNI

Program: 15 037 – Inovacije i tehnološki razvoj

Potprogram: 15 037 002 – Podrška razvoju inovacione djelatnosti

Stavka: 414-7 – Konsultantske usluge, projekti i studije

5.1.3. Unapređenje instrumenata podrške S3

Iznos: 1.000,00 €

Organizacioni kod: 40701 – MPNI

Program: 15 037 – Inovacije i tehnološki razvoj

Potprogram: 15 037 002 – Podrška razvoju inovacione djelatnosti

Stavka: 414-7 – Konsultantske usluge, projekti i studije

5.2.1. Održavanje rada portala www.s3.me i inovacije.gov.me

Iznos: 30.000,00 €

Organizacioni kod: 40701 – MPNI

Program: 15 037 – Inovacije i tehnološki razvoj

Potprogram: 15 037 002 – Podrška razvoju inovacione djelatnosti

Aktivnost: 15 037 002 002 – Podrška realizaciji inovativnih projekata po osnovu ranijih konkursa

Stavka: 414-7 – Konsultantske usluge, projekti i studije

**Napomena: na ovoj budžetskoj poziciji trenutno je dostupno ukupno 18.000,00 €, ali je namjera da se tokom godine razlika do gore navedenog iznosa preusmjeri sa neke druge pozicije u okviru Budžeta MPNI.*

5.2.2. Podsticanje inovacione kulture

Ukupan iznos: 140.000,00 €

Organizacioni kod: 40701 – MPNI

Program: 15 037 – Inovacije i tehnološki razvoja 40.000,00 €

Potprogram: 15 037 002 – Podrška razvoju inovacione djelatnosti

Aktivnost: 15 037 002 001 – Podrška razvoju inovacione djelatnosti kroz nove konkurse

Stavka: 418-1 – Subvencije za proizvodnju i pružanje usluga

100.000,00 €

Potprogram: 15 037 003 – Podrška razvoju inovacione infrastrukture i inovacioni programi Fonda za inovacije

Aktivnost: 15 037 003 002 – Podrška Fonda za inovacije

Stavka: 431-9 – Ostali transferi institucijama

5.2.3. Podrška kreativnim industrijama

Iznos: 5.000,00 €

Organizacioni kod: 40701 – MPNI

Program: 15 037 – Inovacije i tehnološki razvoj

Potprogram: 15 037 002 – Podrška razvoju inovacione djelatnosti

Aktivnost 15 037 003 001 Podrška razvoju inovacione infrastrukture, Transferi institucijama pojedincima nevladinom i javnom sektoru

Stavka: 431-9 Ostali transferi institucijama

Dodatno, u nastavku je i pregled po budžetskim jedinicama odnosno aktivnostima u okviru Budžeta za 2025. godinu:

Nacionalni i međunarodni programi i projekti

1.1.1 Realizacija Programa istraživačkih grantova za podsticanje izvrsnosti – 900.000,00 €

1.1.2 Podrška učešću istraživača/istraživačica u međunarodnim inicijativama – 264.000,00 €

2.1.1 Podrška studentima doktorskih studija – 635.000,00 €

Ukupno: 1.799.000,00 €

Podrška Fondu za inovacije

2.1.3 Edukativni programi u S3 oblastima – 150.000,00 €

3.1.3 Dodjela inovacionih vaučera – 150.000,00 €

4.2.2 Podrška ranoj fazi razvoja startapova – 400.000,00 €

4.3.6 Program jačanja inovativnosti MMSP – 1.200.000,00 €

4.3.7 Program za provjeru inovativnog koncepta – 400.000,00 €

5.2.2 Podsticanje inovacione kulture (dio koji se odnosi na Fond za inovacije) – 100.000,00 €

Ukupno: 2.400.000,00 €

Podrška razvoju inovacione infrastrukture

3.2.1 Jačanje programskih i projektnih aktivnosti IPC „Tehnopolis“ – 900.000,00 €

3.2.3 Jačanje programskih i projektnih aktivnosti NTP CG – 620.000,00 €

5.2.3 Podrška kreativnim industrijama – 5.000,00 €

Ukupno: 1.525.000,00 €

Podrška realizaciji inovativnih projekata po osnovu ranijih konkursa

4.1.1 Finalizacija projekta podrške klsterskoj organizaciji u okviru ICT prioriteta – 32.767,39 €

4.4.2 Podrška učešću u EUREKA programu (dio iznosa za ranije konkurse) – 90.000,00€

4.4.4 Podrška učešću u EU programu „Digitalna Evropa“ – 125.000,00 €

5.2.1 Održavanje rada portala www.s3.me i inovacije.gov.me – 30.000,00 €

Ukupno: 277.767,39 €

Novi programi i konkursi za nauku i istraživanje

4.4.1 Jačanje učešća u EU Okvimim programima za istraživanje i inovacije – 160.000,00 €

Ukupno: 160.000,00 €

Podrška razvoju inovacione djelatnosti kroz nove konkurse

4.4.2 Podrška učešću u EUREKA programu (dio iznosa za nove konkurse) – 210.000,00 €

5.2.2 Podsticanje inovacione kulture (dio koji se odnosi na nove konkurse) – 40.000,00€

Ukupno: 250.000,00 €

Funkcionisanje okvira za implementaciju pametne specijalizacije

5.1.1 Priprema nove Strategije pametne specijalizacije – 75.000,00 €

5.1.2 Organizacija procesa ex post eksterne evaluacije S3 2019–2024 – 5.000,00 €

5.1.3 Unapređenje instrumenata podrške S3 – 1.000,00 €

Ukupno: 81.000,00 €

Sumarni pregled po aktivnostima:

Nacionalni i međunarodni programi i projekti: 1.799.000,00 €

Podrška Fondu za inovacije: 2.400.000,00 €

Podrška razvoju inovacione infrastrukture: 1.525.000,00 €

Podrška realizaciji inovativnih projekata po osnovu ranijih konkursa: 277.767,39 €

Novi programi i konkursi za nauku i istraživanje: 160.000,00 €

Podrška razvoju inovacione djelatnosti kroz nove konkurse: 250.000,00 €

Funkcionisanje okvira za implementaciju pametne specijalizacije: 81.000,00 €

UKUPAN IZNOS: 6.492.767,39 €

Svi nosioci i/ili partnerske institucije koji su prepoznati kao učesnici u Planu implementacije uključeni su u planiranje i realizaciju budžetskih sredstava iz navedenih izvora.

Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.

Obezbjeđenje sredstava je vremenski ograničeno – za 2025. godinu, odnosno do perioda usvajanja nove Strategije pametne specijalizacije 2026-2031, imajući u vidu da se Plan odnosi isključivo na prelazni period između dvije strategije.

Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.

Ne. Implementacija Plana ne stvara međunarodne finansijske obaveze, ali omogućava korišćenje dostupnih međunarodnih i EU fondova (npr. kroz partnerstva u projektima), čime se olakšava povlačenje sredstava, bez stvaranja direktnih obaveza.

Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?

Da. Potrebna sredstva su obuhvaćena postojećim Budžetom za 2025. godinu, a imajući u vidu da su predmet Plana implementacije pametne specijalizacije u Crnoj Gori i aktivnosti koje se kontinuirano implementiraju tokom godina, predviđeno je i njihovo planiranje za 2026. godinu, odnosno do usvajanja nove Strategije pametne specijalizacije 2026-2031, što se očekuje u II kvartalu 2026. godine.

Dodatna sredstva mogu se obezbijediti iz projekata i donatorskih programa u toku godine.

Kada je u pitanju aktivnost 4.2.3 Podsticaji za razvoj istraživanja i inovacija, u ovom dijelu koristimo priliku da napomenemo da iako ovaj Program predstavlja direktan trošak za budžet u iznosu od 2,75 miliona eura, odnosno privremeno smanjenje budžetskih sredstava, taj iznos se posmatra kao razvojna investicija, koja kroz multiplikativne efekte može donijeti višestruke koristi za ekonomiju. Očekuje se da će ove mjere podstaći rast inovacionih aktivnosti, otvaranje radnih mjesta i povećanje konkurentnosti, što dugoročno može rezultirati povećanim budžetskim prihodima i jačanjem ukupnog privrednog razvoja. Dakle, riječ je o prihodu od poreza na dohodak fizičkih lica i poreza na dobit kojeg se država odriče, u cilju podsticanja inovacionih aktivnosti i istraživanja.

Reformska agenda Crne Gore za period 2024-2027 predviđa, u okviru Reforme 1.2.2 Dalji razvoj ekosistema istraživanja i inovacija za ekonomiju zasnovanu na znanju (u skladu sa Strategijom pametne specijalizacije), korak 1.2.2.3 "Izdatak privatnog sektora za istraživanje i inovacije povećan je na najmanje 15% EU prosjeka". Trenutna pozicija Crne Gore u pogledu ulaganja privatnog sektora u istraživanje i razvoj iznosi 9,7% u odnosu na EU prosjek, s planom povećanja na 15% do juna 2027. godine. Iako je većina ovih ulaganja izvan kontrole države, podsticajne mjere mogu motivisati privatni sektor da poveća investicije. Inovacije su ključne za dugoročnu konkurentnost i

održivost, a razvoj novih i unapređenje postojećih proizvoda i usluga zahtijevaju naučnoistraživačke, tehnološke i finansijske aktivnosti povezane s komercijalizacijom. Takođe, sredstva koja će biti dostupna Crnoj Gori uslovljena su uspješnom implementacijom reformskih mjera definisanih u Reformskoj agendi, odnosno sa njima povezanih koraka koji su neophodni za ispunjenje reformskih mjera. Navedenom koraku dodijeljena je vrijednost u iznosu od 4.634.371,20 €.

Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proistići finansijske obaveze?

Ne. Plan implementacije za 2025. godinu nije normativni propis, već strateški dokument. Ne predviđa donošenje podzakonskih akata koji bi generisali nove obaveze.

Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?

Direktni budžetski prihod se ne očekuje, ali se implementacijom stvara preduslov za:

- veće povlačenje sredstava iz EU fondova, što posredno jača budžetsku stabilnost,
- povećanje investicija u inovacije, što može rezultirati fiskalnim prihodima u srednjem roku (porezi, doprinosi itd.).

Obrazložiti metodologiju koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.

Plan ne sadrži zasebnu kvantitativnu fiskalnu procjenu, ali je oslonjen na postojeće budžetske linije, prethodna iskustva u sprovođenju S3 i procjenu realnih potreba za prelazni period. Korišćeni su:

- planski dokumenti MPNI,
- analiza prethodnih troškova sprovođenja S3 aktivnosti,
- procjena očekivanih EU projektnih angažmana.

Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti.

Da, djelimično. S obzirom da je riječ o prelaznom dokumentu koji se oslanja na postojeće resurse i projektne izvore, nije bilo moguće precizno kvantifikovati sve izdatke unaprijed. Osim toga, dio aktivnosti zavisi od spremnosti partnera i dinamike međunarodnih poziva.

Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?

U trenutku izrade RIA obrasca nema zabilježenih sugestija Ministarstva finansija, jer se mišljenje još očekuje u okviru standardne procedure koja se pokreće dostavljanjem RIA obrasca. Dodatno, Ministarstvo finansija prepoznato je kao nosilac dvije aktivnosti i to:

2.1.2 Priprema i raspisivanje IPA III grant šeme za mobilnost istraživača u zelenom i

digitalnom sektoru i

3.1.2 Grant šema „Podrška implementaciji Strategije pametne specijalizacije kroz projekte”.

Napominjemo da se, pored opšte saglasnosti na Plan implementacije pametne specijalizacije u Crnoj Gori, od Ministarstva finansija očekuje saglasnost na gore pomenute aktivnosti.

Da li su dobijene primjedbe implementirane u tekst propisa? Obrazložiti.

Ukoliko budu dostavljene od strane Ministarstva finansija, sve relevantne primjedbe biće uzete u obzir i ugrađene u konačnu verziju Plana, uz odgovarajuće obrazloženje.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertiza i ako da, kako,
- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije),
- Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.

Da li je korišćena eksterna ekspertiza i ako da, kako?

Direktno, u pripremi Plana nije korišćena eksterna ekspertiza, ali se Plan svakako naslanja na Završni izvještaj o sprovođenju Strategije pametne specijalizacije Crne Gore 2019-2024. (uključujući Operativni program za implementaciju Strategije pametne specijalizacije Crne Gore 2021-2024), koji je takođe pripremila Direkcija za pametnu specijalizaciju Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija, a dodatno, Plan se naslanja i na nalaze eksterne Ex-post evaluacije, koju je sprovedla eksterna konsultantkinja, te se može reći da je za izradu Plana indirektno korišćena eksterna ekspertiza. Takođe, osnova za izradu ovog Plana je svakako prva Strategija pametne specijalizacije 2019-2024, koja u globalu jeste rađena uz eksternu ekspertsku podršku.

Koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako?

- Konsultacije su sprovedene u više faza, i obuhvatile su sljedeće grupe aktera iz quadruple helix modela:
- Institucije javne uprave (svi relevantni akteri u okviru državnog sektora koji su direktno ili indirektno uključeni u implemetaciju aktivnosti u okviru četiri S3 prioritetne oblasti),
- Privredni sektor, posebno predstavnici MSP i sektora prioritetnih oblasti S3 (npr. ICT, turizam, energija, poljoprivredu),
- Akademsko zajednica i naučnoistraživačke institucije,
- Organizacije civilnog društva, lokalne zajednice i drugi akteri inovacionog sistema.

Vrsta konsultacija:

- Ciljane konsultacije: putem intervjua, fokus grupa i radnih sastanaka tokom izrade

- Plana.
- Konsultativni sastanci u okviru S3 Radne grupe i tematskih podgrupa.

Glavni rezultati konsultacija – prihvaćene i neprihvaćene sugestije

Prihvaćene sugestije:

- Potreba za izradom prelaznog Plana za 2025. godinu, kako bi se izbjegao vakuum između dvije strategije,
- Uključivanje aktivnosti koje se odnose na Ex-post evaluaciju prethodne S3 kao osnov za novu.
- Fokus na jačanje međuresorne koordinacije i povezivanje sa EU fondovima,
- Zadržavanje horizontalnog pristupa sa fleksibilnošću da se podrže svi sektori koji doprinose inovacijama,
- Naglasak na jačanju uloge aktera iz privrede i nauke kroz EDP radionice i umrežavanje,

Neprihvaćene ili djelimično prihvaćene sugestije:

- Neki akteri su predlagali da se već sada definišu nove prioritetne oblasti, što nije bilo moguće jer taj proces pripada fazi izrade nove strategije (2026–2031).
- Bilo je zahtjeva za većim finansijskim alokacijama za specifične sektore, što nije bilo moguće u okviru prelaznog Plana koji se oslanja na postojeći budžet.

7. Monitoring i evaluacija

- **Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?**
- **Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?**
- **Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?**
- **Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?**

Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?

- Na osnovu sadržaja Plana, identifikovane su sljedeće moguće prepreke:
- Ograničeni administrativni kapaciteti za koordinaciju i sprovođenje aktivnosti predviđenih Planom,
- Niska uključenost aktera iz privrede i nauke u pojedinim fazama, usljed nedostatka motivacije ili kapaciteta;
- Zavisnost od međunarodnih i projektnih izvora finansiranja, koji mogu biti vremenski i proceduralno ograničeni;
- Kašnjenja u izradi Plana implementacije S3 može otežati kontinuitet procesa i primjenu zaključaka evaluacije.

Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?

Tokom primjene propisa u prelaznom periodu između dvije strategije (2019–2024 i nove S3 za 2026–2031) biće preduzete mjere koje istovremeno obezbjeđuju kontinuitet procesa pametne specijalizacije i stvaraju osnov za izradu nove strategije. Ključni element tog procesa je zadržavanje i transformacija mehanizma preduzetničkog otkrivanja (EDP) kroz kvalitativne timove i EDP timove, koji u ovom međuperiodu funkcionišu kao zamjenski mehanizam za inovacione radne grupe (IRG). Ovi timovi nijesu samo operativna zamjena, već predstavljaju i ključnu strukturu za generisanje strateških uvida, identifikaciju prioritetnih domena i povezivanje aktera iz četvorostruke spirale (quadruple helix).

Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?

- U Planu su identifikovani indikatori, koji se mogu koristiti za praćenje realizacije i oni su dostupni u okviru tabelarnog prikaza svih aktivnosti.

Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

Za sprovođenje monitoringa i evaluacije zaduženo je:

- Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija (MPNI) – kao glavni nosilac Plana, odgovorno je za upravljanje, koordinaciju i izvještavanje,
- Savjet za inovacije i pametnu specijalizaciju, kao ključno Vladino tijelo za oblast inovacija i pametne specijalizacije.

- Vlada Crne Gore kao krovna institucija, koja u konačnom razmatra i usvaja sve predloge od značaja za oblast inovacija i pametne specijalizacije.

Podgorica, 17. jul 2025. godine

MINISTARKA

Anđela Jakšić Stojanović

Prof. dr Anđela Jakšić Stojanović